

Årsrapport 2020

Statistisk sentralbyrå

Statistisk sentralbyrå • Statistics Norway
Oslo–Kongsvinger

I serien Planer og meldinger publiseres dokumenter med et institusjonelt preg og notater med en viss offisiell karakter.

© Statistisk sentralbyrå
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen
skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Trykk: Statistisk sentralbyrå.

Innhold

Innhold	3
1. Leders beretning	4
2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	7
2.1. SSBs virksomhet og samfunnsoppdrag.....	7
2.2. Organisasjon og ledelse	8
2.3. Hovedtall	8
3. Årets aktiviteter og resultater	11
3.1. Samlet vurdering av måloppnåelse og resultater	11
3.2. Konsekvenser av koronapandemien	11
3.3. Mål og prioriteringer i 2020	13
3.4. Resultatkrav	22
3.5. Omfang og innretning på eksterne oppdrag	24
4. Styring og kontroll i virksomheten.....	26
4.1. Systematisk arbeid for forbedring og effektivisering	26
4.2. Personalmessige forhold	27
4.3. Internkontroll og risikostyring	31
4.4. Sikkerhet og beredskap	31
4.5. Håndtering av saker fra Riksrevisjonen.....	32
5. Vurdering av framtidsutsikter	33
6. Årsregnskap	35
6.1. Ledelseskommentar	35
6.2. Årsregnskap	38

1. Leders beretning

SSBs viktigste oppgaver er å utvikle, produsere, kvalitetssikre og formidle relevant statistikk, analyser og forskning. Resultatene i 2020 er i hovedsak i tråd med forventningene i tildelingsbrevet fra Finansdepartementet. SSB jobber kontinuerlig med å forenkle og videreutvikle rapporteringsløsninger, slik at næringslivet skal kunne levere sine tall så tidlig som mulig og med lavest mulig arbeidsinnsats. Dette arbeidet har bidratt til redusert oppgavebyrde og mer aktuelle statistikker. Aktualitetsforbedringene skyldes også målrettet innsats med å effektivisere interne arbeidsprosesser. SSBs statistikker publiseres i all hovedsak til varslet tid, og punktligheten er på nivå med tidligere år. På forskningsområdet har aktiviteten vært høy, og det er levert på en rekke eksterne og interne prosjekter.

Koronapandemien har preget SSB i 2020. Til tross for begrensningene som har fulgt av nasjonale retningslinjer og råd om smittevern, har vi opprettholdt produksjonen og levert produkter og tjenester med høy kvalitet. Det er i tillegg produsert nye og hyppigere statistikker og levert analyser relatert til pandemien. Dette hadde ikke vært mulig uten svært god innsats fra SSBs ansatte, som siden mars i hovedsak har jobbet hjemmefra og raskt har utnyttet digitale samhandlingsformer. Forbedringer og oppdateringer innenfor SSBs IT-systemer og infrastruktur har vært sentralt, også for å ivareta informasjonssikkerheten.

Ny statistikklov

Deler av ny statistikklov trådte i kraft i november 2019 og januar 2020. Loven trådte i sin helhet i kraft 1. januar 2021. En viktig oppgave i 2020 har derfor vært å forberede og gjennomføre den nye loven. Utarbeidelse av forslag til det første nasjonale statistikkprogrammet har stått sentralt. Arbeidet har involvert både statistikkprodusenter og -brukere, og forslaget ble sendt på offentlig høring før det ble vedtatt av Kongen i statsråd. Programmet har dermed en bred forankring, og har lagt et godt grunnlag for videre utvikling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk.

Rådet for SSB ble oppnevnt av Finansdepartementet i januar 2020. Det har bistått administrerende direktør i strategiske og overordnede spørsmål. SSB har vurdert og fulgt opp anbefalingene fra Rådet i videre arbeid. Rådet avgir en egen årsrapport til Finansdepartementet.

Den nye loven slår fast at SSB også framover skal ha et todelt samfunnsoppdrag knyttet til utvikling, utarbeiding og formidling av statistikk og forskning og analyse. Fra 1. januar 2020 har Finansdepartementet gitt SSB nye retningslinjer for forsknings- og analysevirksomheten, og vi har gjennom året arbeidet med å tilpasse oss disse. Det er blant annet vedtatt en ny delstrategi for forskning, og det er utarbeidet interne retningslinjer for oppdragsvirksomheten og for bistillinger i forskningsavdelingen.

SSBs data er en verdifull ressurs, og vi skal i henhold til den nye statistikkloven tilgjengeliggjøre data for forskningsinstitusjoner og offentlige myndigheter. I 2020 er det arbeidet med å forenkle og forbedre SSBs ulike kanaler for deling av data, og det er lagt stor vekt på dialog med brukerne. Videre er det arbeidet med å utvikle SSBs plattform for tilgjengeliggjøring av data til forskning og analyse, microdata.no. Det er nå over 200 variabler tilgjengelig i løsningen, og

kravene til tilrettelegging av data og forbedring av metadata vil også bidra til mer effektive prosesser og økt kvalitet ved tradisjonell tilgjengeliggjøring av data.

Utvikling og effektivisering

SSB har i 2020 jobbet videre med å utvikle og effektivisere virksomheten. Utviklingsarbeidet foregår i større prosjekter som Mod-Sirius, men også gjennom kontinuerlig utvikling i den løpende produksjonen.

Et viktig resultat av utviklingsarbeidet i 2020 har vært lanseringen av en første versjon av ny dataplattform for statistikkproduksjon, DAPLA. Plattformen legger til rette for enklere gjenbruk og deling av data og mulighet for økt automatisering og forbedrede arbeidsprosesser. Nye statistikkproduksjonsløp utvikles gjennom tverrfaglige samarbeid.

Ny strategi

Ny strategi for SSB ble vedtatt i juni 2020 etter en bred prosess, hvor ledere og medarbeidere på alle nivåer virksomheten har vært involvert i utformingen. Strategien er behandlet i SSBs medbestemmelsesapparat og drøftet med henholdsvis SSBs styre (2019) og Rådet for SSB (2020). Strategien ble forelagt Finansdepartementet før den ble vedtatt.

Strategien bygger på den nye statistikkloven og ivaretar samfunnsoppdraget til SSB. Den kommuniserer blant annet hvordan SSB vil ivareta den nye rollen som sentral myndighet for offisiell statistikk. De tre hovedmålene i strategien er:

- SSB skal være den fremste leverandøren av fakta om norske samfunnsforhold
- SSB skal sikre samarbeid, helhet og kvalitet i det norske statistikksystemet
- SSB skal samle inn, bruke og dele data til beste for samfunnet

SSB har også utarbeidet en delstrategi for forsknings- og analysevirksomheten, som er en integrert del av SSBs nye strategi. Den skal være retningsgivende og sikre ansatte i SSB en bedre forståelse for, og større eierskap til, det overordnede formålet for forsknings- og analysevirksomheten i SSB. Delstrategi for forskning slår fast at forskningsavdelingen i SSB skal være et ledende anvendt forskningsmiljø for norsk økonomi, i hovedsak basert på norske data og kvantitative modeller. Den skal skape mer klarhet og forutsigbarhet, og bidra til at SSB løser sitt samfunnsoppdrag på best mulig måte.

På bakgrunn av strategien er det høsten 2020 utarbeidet en langtidsplan for perioden 2021-2023. Langtidsplanen operasjonaliserer strategien og konkretiserer hvordan SSB skal utvikle virksomheten de neste tre årene. Arbeidet med langtidsplanen har også vært bredt forankret i virksomheten. Strategien og langtidsplanen vil bidra til mer målrettet og effektiv intern styring.

Oslo 15. mars 2020

Geir Axelsen
Administrerende direktør

2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Statistisk sentralbyrå (SSB) ble grunnlagt i 1876 og er et statlig forvaltningsorgan underlagt Finansdepartementet. SSBs virksomhet er regulert av statistikkloven. Stortinget vedtok ny statistikklov våren 2019. Loven trådte i kraft i sin helhet 1. januar 2021, men deler av loven trådte i kraft i november 2019 og januar 2020.

SSB er faglig uavhengig i utførelsen av oppgaver som følger av statistikkloven.

2.1. SSBs virksomhet og samfunnsoppdrag

SSB er den sentrale myndigheten for utvikling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk i Norge, og har et hovedansvar for å dekke behov for statistikk om det norske samfunnet. Som sentral statistikkmyndighet har SSB i tillegg ansvar for å samordne arbeidet med offisiell statistikk. Dette skjer gjennom *Utvalget for offisiell statistikk* og *Nasjonalt program for offisiell statistikk*. SSB skal også legge til rette for tilgjengeliggjøring av data og statistikk til forskning og offentlig planlegging.

SSB skal levere forskning og analyser som støtter opp under statistikkproduksjonen, og være til nytte for forvaltningen, Stortinget, partene i arbeidslivet, media og allmenheten forøvrig.

SSB har i tillegg et hovedansvar for og deltar aktivt i internasjonalt statistisk samarbeid. Målet er blant annet å forbedre offisiell statistikk, både i Norge og andre land, og å sikre sammenlignbar statistikk på tvers av landegrensene. Samarbeidet skjer gjennom det stadig mer omfattende EØS-samarbeidet og gjennom internasjonale organisasjoner som OECD, FN, IMF, ILO og UNESCO. SSB bidrar også i internasjonalt utviklingssamarbeid for å bedre kapasitet for produksjon og bruk av offisiell statistikk i flere av Norges bistandsland.

Strategi for SSB

SSB vedtok i juni 2020 en ny virksomhetsstrategi.

Strategien skal bidra til at SSB løser sitt samfunnsoppdrag på en god måte innenfor gitte rammer, og har følgende hovedmål:

- SSB skal være den fremste leverandøren av fakta om norske samfunnsforhold
- SSB skal sikre samarbeid, helhet og kvalitet i det norske statistikk-systemet
- SSB skal samle inn, bruke og dele data til beste for samfunnet

Utvalget for offisiell statistikk

Utvalget for offisiell statistikk er et rådgivende organ som skal bidra til å samordne utvikling, utarbeiding og formidling av norsk offisiell statistikk.

Utvalget ledes av SSB og består av representanter fra 24 offentlige myndigheter som produserer statistikk og enkelte store registereiere.

En sentral oppgave for utvalget er å bistå SSB i utarbeidelsen av forslag til nasjonalt, flerårig statistikk-program.

Nasjonalt program for offisiell statistikk

Nasjonalt program for offisiell statistikk definerer og avgrensner offisiell statistikk. Det angir hvilke statistikkområder som dekkes, og hvilke offentlige myndigheter som er ansvarlige for statistikkene.

Offisiell statistikk er avgrenset til statistikk som omfattes av programmet.

Det første nasjonale statistikk-programmet ble vedtatt av Kongen i statsråd 18. desember 2020 og gjelder for årene 2021 – 2023.

Forslag til nasjonalt statistikk-program utarbeides av SSB etter samråd med Utvalget for offisiell statistikk.

Den nye strategien er nærmere beskrevet i kapittel 3.3.

2.2. Organisasjon og ledelse

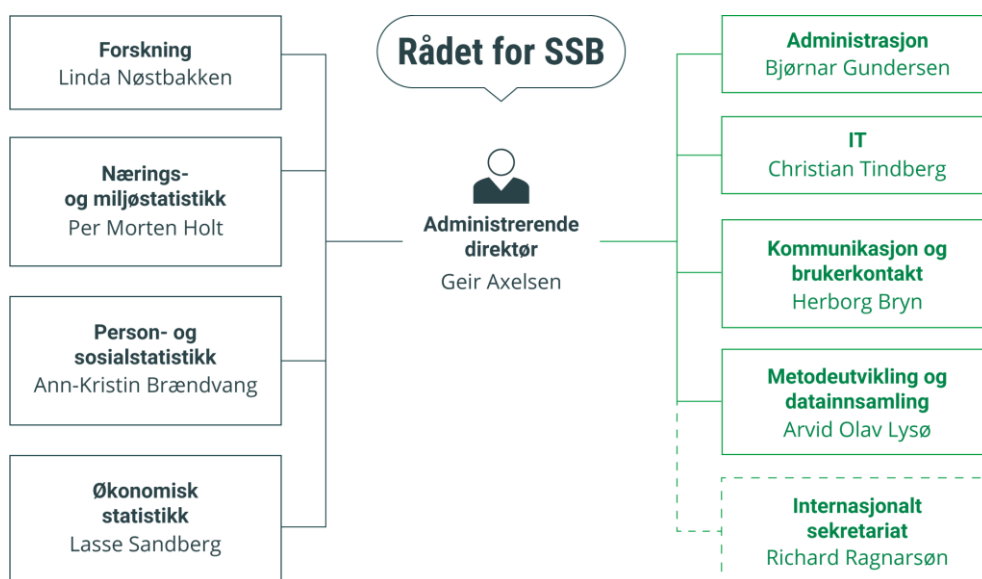
SSB ledes av administrerende direktør Geir Axelsen og er organisert i åtte avdelinger og en stab (internasjonalt sekretariat).

Fra 2020 har SSB et eget råd som er oppnevnt av Kongen i statsråd. Rådet skal bistå administrerende direktør i statistikkfaglige spørsmål og i spørsmål om forskning og analyse, og bidra til at SSB utfører sine oppgaver på en best mulig måte. Rådgivingen skal fortrinnsvis være på strategisk nivå.

Rådet for SSB har følgende sammensetning i perioden 2020 til 2023:

- stabsdirektør Birger Vikøren (leder), Norges Bank
- professor Claire Armstrong, UiT Norges arktiske universitet
- professor Grete Brochmann, Universitetet i Oslo
- fagdirektør Marta Ebbing, Helse Bergen
- tidligere Rigsstatistiker Jørgen Elmeskov, Danmarks Statistik
- visedirektør Astrid Undheim, SpareBank 1 SMN
- stabssjef Helge Veum, Ålesund kommune

Organisasjonskart per 31.12.20:

Ved utgangen av 2020 hadde SSB 832 ansatte, fordelt på henholdsvis 293 ansatte i Kongsvinger og 539 ansatte i Oslo. I tillegg hadde SSB 133 intervjuere og 64 personer ansatt i forskjellige former for bistillinger. SSB har som regel også flere studenter knyttet til seg som skriver masteroppgave og får veiledning av en av SSBs forskere. I 2020 var det 12 studenter tilknyttet SSB som avla mastergrad.

2.3. Hovedtall

Tabell 2.1 Hovedtall viser SSBs resultater for 2020, herunder resultater for styringsparametere fastsatt av Finansdepartementet. Utdyping og vurdering av oppnådde resultater gis i del 3.

Tabell 2.2 Utvalgte nøkkeltall om personal og regnskapviser utvalgte nøkkeltall om personal og regnskap. Utdyping og vurdering gis i del 4 og i del 6.

Tabell 2.1 Hovedtall

	2018	2019	2020
Aktualitet månedsstatistikker, antall uker fra referanseperiodens utløp til statistikken blir publisert	3,6	3,7	3,5
Aktualitet kvartalsstatistikker, antall uker fra referanseperiodens utløp til statistikken blir publisert	8,0	7,6	7,3
Aktualitet årsstatistikker, antall uker fra referanseperiodens utløp til statistikken blir publisert	33,5	32,5	29,9
Punktlighet, andel av statistikker publisert som varslet tre måneder tidligere	90	97	97
Publiseringer, andel varslet for sent	5	11	8,5
Svarprosent oppgavepliktige undersøkelser	96	96	94
Svarprosent frivillige undersøkelser	61	58	56
Oppgavebyrde næringsliv, antall årsverk	75	73	69
Oppgavebyrde øvrig, antall årsverk	12	16	17
Antall statistikkpubliseringer	814	812	797
Antall aktive statistikker ¹	315	307	303
Antall nedlagte statistikker	21	10	1
Antall nye statistikker	5	2	3
Forskning, antall publikasjonspoeng ²		75	76
Antall avlagte doktoravhandlinger (PhD)	2	2	3
Antall nye rettsakter innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XXI statistikk	12	9	1 ³
Antall vedtak om opplysningsplikt iht. statistikkloven	5	4	4

¹ Endring i antallet aktive statistikker skyldes både at nye statistikker etableres og at gamle statistikker legges ned, men også sammenslåing og oppsplitting av statistikker.

² Foreløpige tall. Indikatoren erstatter fra årsrapporten for 2020 den tidligere brukte indikatoren *Forskning, antall eksterne publiseringer*. Det foreligger ikke tall fra før 2019.

³ Antallet statistikkrettsakter innlemmet i EØS-avtalen i 2020 er vesentlig lavere enn tidligere år. Dette skyldes noe etterslep i behandlingen av nye rettsakter i EØS-komiteen.

Tabell 2.2 Utvalgte nøkkeltall om personal og regnskap

	2018	2019	2020
Antall ansatte ⁴	848	841	832
Utførte årsverk ⁵	760	760	757,7
Utførte årsverk intervjuere ⁶	33	39	40,1
Andel ansatte i Kongsvinger i prosent av totalt antall ansatte	36,1	36,3	35,2
Sykefravær i prosent	4,5	4,7	3,1
Likestilling, andel kvinner i prosent	49	49	47,7
Likestilling, andel kvinner i ledelsen i prosent ⁷	47	45	42

Kapittel 1620 post 01. Tall i 1000 kr

Bevilgning, jf. Prop. 1S	579 134	605 450	609 865
Bevilgning inkludert overføringer fra året før	600 197	629 459	639 824
Regnskapsførte utgifter fratrukket refusjoner	576 188	599 500	613 736
Beregnet overføring ⁸	24 009	29 959	26 414

Kapittel 1620 post 21 og 4620 post 02. Tall i 1000 kr

Bevilgning, merinntektsfullmakt kap. 4620 post 02	247 215	253 100	230 500
Bevilgning inkludert overføringer fra året før	275 764	263 031	230 500
Bevilgning, kap. 1620 post 21	250 946	256 100	248 100
Regnskapsførte inntekter kap. 4620 post 02	229 482	234 590	238 488
Regnskapsførte utgifter kap. 1620 post 21	244 369	251 752	241 768
Beregnet overføring ⁷	9 931	0	14 343

Kapittel 1620 post 45. Tall i 1000 kr

Bevilgning	19 600	20 000	25 900
Bevilgning inkludert overføring fra tidligere år	63 056	42 628	36 094
Regnskapsførte utgifter	40 428	32 434	33 013
Beregnet overføring	22 628	10 194	3 081

Andre økonomiske nøkkeltall fra virksomhetsregnskapet

Lønnsandel av driftskostnader i prosent	73,4	72,9	75,0
Konsulentandel av driftskostnader i prosent	6,5	6,4	5,5
Kostnader lokaler som andel av driftskostnader i prosent	6,4	6,2	6,7
Sum eiendeler	140 481	113 337	110 569

⁴ Tilsatte i bistillinger, pensjonistavlønnede, studentengasjerte og intervjuere er ikke inkludert i tallene. Kilde: SAP

⁵ Fra og med 2018 måles årsverk i ressursinnsats, hvor overtid og fravær forbundet med permisjoner og sykdom mer enn én dag er hensyntatt. Intervjuere, pensjonistavlønnede og lærlinger er ikke medregnet. Kilde: SAP

⁶ Fra og med 2018 er årsverk for intervjuere målt i ressursinnsats, inkludert overtid, unntatt fravær som skyldes permisjoner og sykdom.

⁷ Ledelsen består av administrerende direktør, avdelingsdirektører og seksjonsledere.

⁸ Beløp for 2018 og 2019 er faktisk overføring. Mulig overførbart beløp til 2021 inkluderer hhv. 325.534 kr for kap. 1620 post 01 og 23.884 kr for kap. 1620 post 21. Virksomheter som er lønnskunder av DFØ er berørt av omlegging av utbetalingsløsningen for overtid, reisetid og timelønn. Som følge av omleggingen har virksomheter berørt fått en engangsfullmakt til å overskride bevilgningen tilsvarende engangseffekten.

3. Årets aktiviteter og resultater

3.1. Samlet vurdering av måloppnåelse og resultater

SSB innfrir i hovedsak mål- og resultatkravene fastsatt av Finansdepartementet. Det er produsert og publisert et høyt antall statistikker. Statistikkene er i tråd med internasjonale krav og brukernes forventninger, men er samtidig under kontinuerlig forbedring. På forskningsområdet har aktiviteten vært høy, og det er levert innenfor en rekke eksterne og interne prosjekter. SSBs tilslag på søknader i Norges forskningsråd er imidlertid noe lavere i 2020 enn tidligere år.

SSB har i 2020 nådd ut til flere brukere, og brukerne gir gode tilbakemeldinger på innholdet i våre digitale flater. SSBs ansatte er etterspurt av media, og blir hyppig sitert og brukt som eksperter. Dette indikerer at SSB er en foretrukket faktaleverandør som i stor grad treffer målgruppene. Samtidig må det kontinuerlig jobbes for å tilpasse produkter og tjenester til nye behov og høye forventninger. SSB har derfor igangsatt en rekke utviklingstiltak med mål om bedre og mer relevante produkter og tjenester, samt mer effektive arbeidsprosesser.

3.2. Konsekvenser av koronapandemien

Koronapandemien har preget verdensbildet i 2020, og har også hatt konsekvenser for SSB. De viktigste konsekvensene har vært:

- utstrakt bruk av hjemmekontor
- ny koronarelatert statistikkproduksjon
- endring i svarprosent på undersøkelser
- mindre bruk av tvangsmulkt
- færre markedsoppdrag

SSB har gjennom hele koronaperioden fulgt de nasjonale smittevernrådene. Flesteparten av de ansatte har jobbet hjemmefra siden 13. mars 2020, og på kort tid er nye, digitale samhandlingsløsninger tatt i bruk. De ansatte har vist stor evne til omstilling og innsats i en krevende tid. Dette har vært avgjørende for at SSB har kunnet fortsette å levere produkter og tjenester i tråd med brukerbehov og fastsatte krav til kvalitet. Forbedringer og oppdateringer innenfor SSBs IT-systemer og infrastruktur har vært sentralt, også for å ivareta informasjonssikkerheten.

SSBs hovedprioritering under pandemien har vært å sikre at statistikker publiseres som planlagt. Dette har vi i hovedsak lyktes med. Når det gjelder utviklingsarbeidet, har det vært noe svakere fremdrift enn planlagt i enkelte prosjekter.

Ledere og medarbeidere er fulgt tett opp gjennom hele pandemien. Blant annet er det gjennomført jevnlig spørreundersøkelser og to risikovurderinger knyttet til arbeidsmiljø. Disse har blitt etterfulgt av tiltak der det er avdekket behov.

Produksjon og formidling av statistikk

Ut over den planlagte statistikkproduksjonen har SSB produsert og publisert statistikk, analyser og forskningsrapporter knyttet til pandemien. Blant annet er det utviklet og publisert månedstall basert på Arbeidskraftundersøkelsen og a-ordningen, ukentlig statistikk over utenrikshandel med varer, ukentlige tall for antall døde og analyse av overdødelighet, daglig statistikk over konkurser og månedlig statistikk over grunnlag for arbeidsgiveravgift. Særlig koronarelevante statistikker er samlet under egen overskrift på ssb.no innenfor blant annet næringsliv, befolkning, arbeidsmarked, helse, transport og hytter i Norge.

Koronapandemien har medført enkelte metodiske utfordringer for noen statistikker. Bortfall av utenlands flyreiser, hotellovernattinger, restauranttjenester, og periodevis nedstengte butikker har skapt utfordringer med datainngangen og metodiske utfordringer for prisstatistikkene. Dette er løst i tråd med internasjonale retningslinjer som kom på plass etter noen uker av pandemien. Tilsvarende har det vært utfordringer knyttet til oppdatering av konsumandelene i konsumprisindeksen og i harmonisert konsumprisindeks.

På grunn av pandemien fikk næringslivet utsatte frister for rapportering til en rekke ulike registre som også danner grunnlag for statistikkproduksjon. Konsekvensene av disse utsettelsene ble mindre enn først antatt, og produksjonen av de berørte statistikkene har i hovedsak kunnet gå som normalt.

Koronapandemien har medført noe lavere svarprosent for enkelte undersøkelser rettet mot næringslivet. Dette skyldes at det i en periode ble foretatt enkelte lettelsener i rutine for bruk og inndrivelse av tvangsmulkt for å redusere belastningen på næringslivet i en krevende tid. For å sikre tilstrekkelig svarinngang er det lagt ned en betydelig innsats med å kontakte oppgavegivere som ikke har svart innen oppsatte frister. I tillegg har vi hatt et godt samarbeid med næringslivsorganisasjoner, som har oppfordret sine medlemsbedrifter til å rapportere til SSB. Den samlede innsatsen har ført til en begrenset reduksjon i svarinngangen, og dermed at kvaliteten på de berørte statistikkene har vært tilfredsstillende.

De midlertidige lettelsene i rutine for bruk og inndrivelse av tvangsmulkt har gitt betydelig lavere inntekter for staten enn opprinnelig budsjettert. Det var i utgangspunktet budsjettert med 15 millioner kroner i inntekter i 2020, men det ble kun inndrevet 4,8 millioner kroner.

Videre har porteføljen av personundersøkelser blitt endret da besøksintervjuing ikke ble mulig etter nedstengningen i mars.

Markedsoppdrag

Koronapandemien har medført konsekvenser for omfanget av SSBs markedsoppdrag. Samlet har etterspørselen etter markedsoppdrag falt i 2020, men den økonomiske virkningen av dette har vært moderat. På enkeltområder har det imidlertid vært større etterspørsel etter beregninger. Blant annet har SSB levert forskningsrapporter og analyser for sentralforvaltningen utenom de vanlige kontraktene og uten tilleggsfinansiering.

Når det gjelder internasjonalt utviklingsarbeid, ble all reisevirksomhet stoppet fra 13. mars 2020, og oppdrag i andre land er i mange tilfeller utsatt inntil videre. Dette har medført et betydelig inntektstap for SSB. Det er arbeidet med å omstille utviklingsarbeidet, blant annet gjennom samarbeid med nasjonale og internasjonale partnere for å etablere og gjennomføre kapasitetsbygging digitalt, som alternativ til planlagte reiser.

3.3. Mål og prioriteringer i 2020

Ny statistikklov

SSB har i 2020 arbeidet med tilpasninger og forberedelser til den nye statistikkloven. En sentral oppgave har vært utarbeidelse av forslag til et nasjonalt, flerårig statistikkprogram. Arbeidet har involvert store deler av SSB, statistikkbrukere og Utvalget for offisiell statistikk. Etter den offentlige høringen fikk SSB i oppdrag å vurdere høringssvarene og lage et oppdatert forslag til program. Statistikkprogrammet ble vedtatt av Kongen i statsråd 18. desember 2020 og gjelder for perioden 2021 – 2023.

Programarbeidet har lagt grunnlaget for bedre samordning og arbeidsdeling for offisiell statistikk. Videreutvikling av programmet vil skje gjennom oppfølging av kvalitet og statistikkfaglig samarbeid i Utvalget for offisiell statistikk. Muligheter for styrket samordning vil bli fulgt opp på områder som bruk av data, statistiske klassifikasjoner, standarder og metoder.

Arbeidet med et forslag til system for oppfølging av kvalitet i det norske statistikksystemet ble påbegynt i 2020 og vil ferdigstilles i løpet av første halvår 2021. Kvalitetsarbeidet i andre halvår vil, sammen med kvalitetsrapportene for administrative data og utfallet av en kommende fagfelleevaluering (peer review) i regi av EUs statistikkbyrå, ligge til grunn for den første årlige rapporten til Finansdepartementet om kvaliteten på offisiell statistikk.

Paragraf 13 i ny statistikklov gir offentlige myndigheter, som er ansvarlige for offisiell statistikk, mulighet til å få bakgrunnsdata fra SSB som er nødvendig for å utvikle, utarbeide og formidle offisiell statistikk som de i henhold til programmet er ansvarlig for. SSB har drøftet bestemmelsen med Utvalget for offisiell statistikk og konkrete behov hos andre myndigheter følges opp i 2021.

Ny strategi for SSB

Ny strategi for SSB ble vedtatt i juni 2020. Strategien består av tre hovedmål med underliggende delmål og fem satsingsområder. Målene ivaretar samfunnsoppdraget som er gitt i den nye statistikkloven, og er blant annet et uttrykk for SSBs ambisjoner som sentral myndighet for offisiell statistikk. Målene i strategien er ikke tidsavgrensede.

Satsingsområdene angir retningen for hvordan SSB skal utvikle virksomheten de neste tre årene.

SSBs ansatte på ulike nivåer har vært involvert i utarbeidelsen av strategien. Strategien er videre behandlet i SSBs medbestemmelsesapparat og drøftet med henholdsvis SSBs styre (2019) og Rådet for SSB (2020). Strategien ble forelagt Finansdepartementet før den ble vedtatt.

Høsten 2020 er det utarbeidet en langtidsplan som operasjonaliser målene og satsingsområdene i strategien, og angir SSBs prioriteringer i et treårs-perspektiv. Langtidsplanen viser tiltak som skal gjennomføres for å nå målene, indikatorer for å vurdere måloppnåelse, økonomiske prognoser og vurdering av det økonomiske handlingsrommet for de kommende tre årene. Langtidsplanen skal oppdateres i forbindelse med den årlige plan- og budsjettprosessen.

Ny strategi og langtidsplan legger grunnlaget for mer effektiv og forutsigbar virksomhetsstyring. Prinsippene for mål- og resultatstyring ligger til grunn for utformingen av styringsdokumentene, system for oppfølging og intern rapportering. De etablerte indikatorene skal gi grunnlag for å følge opp den løpende aktiviteten og vurdere måloppnåelsen.

Styringsparameterne som Finansdepartementet har fastsatt i tildelingsbrevet for 2021 er ivarettatt i langtidsplanen. Det er i tillegg etablert indikatorer for å følge opp andre deler av virksomheten. Som et ledd i arbeidet med kontinuerlig forbedring av mål- og resultatstyringen, vil innretningen på og hensiktsmessigheten ved indikatorene bli vurdert når langtidsplanen oppdateres.

Forsknings- og analysevirksomheten i SSB

Ny lov og nye retningslinjer

Den nye statistikkloven slår fast at SSB også framover skal ha et todelt samfunnsoppdrag knyttet til utvikling, utarbeiding og formidling av statistikk og forskning og analyse.

Finansdepartementet har gitt retningslinjer for forsknings- og analysevirksomheten som gjelder fra 1. januar 2020. Loven og retningslinjene fastlegger kjerneoppgaver og rammer for SSBs forsknings- og analysevirksomhet framover.

For å etterleve Finansdepartementets retningslinjer, har SSB i løpet av 2020 ferdigstilt ny delstrategi for forsknings- og analysevirksomheten, reorganisert forskningsavdelingen fra fem til fire forskningsgrupper, vedtatt nye lønnspolitiske retningslinjer for forskere i SSBs forskningsavdeling, og etablert nye retningslinjer for bruk av bistillinger og oppdragsvirksomheten i forskningsavdelingen.

Samvirke forskning og statistikk

Forskningen i SSB skal understøtte statistikkproduksjonen. I 2020 har forskningsavdelingen blant annet bidratt til å kvalitetssikre nasjonalregnskapet og arbeidskraftsregnskapet. Avdelingen har også bidratt i arbeidet med å gjennomføre en oppdatering og revisjon av kommunegrupperingen som brukes i KOSTRA, og i utarbeidelsen av miljø- og økosystemregnskap.

Om forsknings- og analysevirksomheten i SSB

Ut over den forsknings- og analysevirksomheten SSB gjør som del av oppgaven med å utvikle, utarbeide og formidle statistikk, utfører byrået forskning og analyse som retter seg mot regjeringen, sentralforvaltningen, Stortinget og partene i arbeidslivet.

Forsknings- og analysevirksomheten i SSB skal:

- i hovedsak være empirisk, basert på norske data og på kvantitative modeller
- støtte opp om statistikkproduksjonen
- ha høy kvalitet
- og formidles til allmennheten

Publisering og formidling

I 2020 nådde SSB ut med 58 eksterne publiseringer, en liten oppgang fra 2019. Disse spenner fra norskspråklige fagartikler i tidsskrifter og bøker, til artikler i de aller fremste vitenskapelige tidsskriftene internasjonalt. 45 av disse publikasjonene var i internasjonale fagtidsskrift mot 40 i 2019, hvorav flere på det øverste nivået (Nivå 2). Publiseringsnivået i 2020 tilsvarer omtrent nivået forskningsavdelingen har ligget på det siste tiåret. SSB er fra 2019 en del av CRISTIN (Current research information system in Norway) der vi rapporterer alle publiseringer og foredrag, samt kan hente ut kvalitetssikret informasjon og måleindikatorer knyttet til forskningsproduksjon, som publikasjonspoeng. Foreløpige Cristin-tall for 2020 viser en liten økning i antall publiseringspoeng fra 2019, med 76 poeng i 2020 mot 75 poeng året før.

Forskningsavdelingen har videre publisert 14 SSB-rapporter, tre SSB Analyse-artikler, fire utgaver av Konjunkturtendensene, Økonomisk utsyn over 2019 og en rekke arbeidsnotater i egen og andre forskningsinstitusjoners arbeidsnotatserier. SSBs forskning har også resultert i en rekke medieoppslag, medieopptredener og foredrag i 2020.

Bidrag i offentlige råd og utvalg

SSBs forskere deltar i og leverer analyser og beregninger til sentrale råd og utvalg, som Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), Det tekniske beregningsutvalget for kommuneøkonomi, Det tekniske beregningsutvalg for klima, Demografiutvalget, Godtgjøringsutvalget, Modell- og metodeutvalget, Pensjonsutvalget og Sysselsettingsutvalget. Våre forskere har også deltatt i flere utvalg som har analysert økonomiske konsekvenser av koronapandemien i Norge.

Modell- og analysearbeid

SSB skal levere analyser til forvaltningen, Stortinget, partene i arbeidslivet og allmenheten ellers, og utvikle, vedlikeholde og operere numeriske modeller på sine fagområder. I 2020 har vi blant annet gjennomført en ekstraordinær publisering av Konjunkturtendensene som følge av Koronapandemien, og det er levert tre rapporter til ekspertgruppen som analyserte samfunns-økonomiske konsekvenser av smittevernstiltak. SSB har også levert makro-økonomiske beregninger av å redusere klimagassutslippene fra ikke-kvotepliktig sektor på regjeringens oppdrag (Klimakur 2030), samt grunnlag for regjeringens klimamelding (Meld. St. 13 (2020-2021) Klimaplan for 2021-2030). Leveransen på disse kontraktene har bidratt til å utvikle SNOW-modellene slik at disse blir mer relevante for forvaltningen og også kan benyttes i forskningsprosjekter. Videre publiserte vi i 2020 for første gang tall for regionale befolkningsframskrivninger på kommunenivå, noe som lenge har vært etterspurt. Dette ble gjort mulig av et større utviklingsarbeid hvor modellen ble oppgradert til forskningsfronten.

SSB overtok i 2020 ansvaret for vedlikehold og videreutvikling av NORA-modellen, som er en ny modell for analyse av finanspolitikk utviklet av Finansdepartementet. I løpet av 2020 har det vært en gradvis overføring av ansvaret for NORA fra gammelt til nytt team, det har blitt levert en artikkel om selskapskatt og investeringer og en dokumentasjon av modellen som er publisert i et internasjonalt tidsskrift.

Prognosevirksomheten

SSB gir hvert år en evaluering av prognosevirksomheten og hvor godt prognosene treffer for tre viktige makroøkonomiske størrelser: veksten i bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge, veksten i konsumprisindeksen og arbeidsledigheten i prosent av arbeidsstyrken. På grunn av koronapandemien ble resultatene ikke publisert i 2020. Resultatene fra evalueringen tyder på at det ikke er store systematiske feil i anslagene.

Modernisering og strategisk IT-utvikling

For å møte brukerbehov og effektivisere interne prosesser, har SSB satt i gang en helhetlig og omfattende modernisering av statistikkproduksjonen. Prosjektet MOD-Sirius er avgjørende for å lykkes med dette, og er omtalt under. Det er i tillegg satt i gang en rekke større og mindre tiltak som skal bidra til å utvikle og effektivisere SSBs virksomhet. Større utviklingsinitiativ omtales under delkapitlene *Utvikling av statistikkporteføljen*, *Formidling av statistikk og analyse* og *Tilgjengeliggjøring av data*.

MOD-Sirius

Prosjektet MOD-Sirius skal modernisere statistikkproduksjonen ved å bygge en felles dataplattform for statistikkproduksjon, DAPLA, der de fleste av SSBs statistikkprodukter vil samles. Statistikkene som inngår i prosjektet etablerer et nytt produksjonsløp, og vil fungere som modell for andre relevante statistikkområder. Nytt produksjonsløp utvikles i et tett tverrfaglig samarbeid.

Gjennom den nye dataplattformen for statistikkproduksjon, etableres en felles måte å dokumentere, bearbeide og publisere statistikk på. Dataplattformen er skybasert og er en forutsetning for å ta imot og bearbeide store mengder data.

Sirius-delen av MOD-Sirius har blitt forskjøvet noe ut i tid på grunn av forsinkelser i SIRIUS-prosjektet i Skatteetaten. MOD-delen av prosjektet har hatt god framdrift. I 2020 er blant annet en første versjon av DAPLA lansert. Det er etablert enkle tjenester for å håndtere og bearbeide data på plattformen. Dette vil bidra til å lette gjenbruk og deling av data, og åpne for mer automatisering og kontinuerlig forbedring. Det vil også lette gjenbruk i SSBs plattform for tilgjengeliggjøring av data til forskning og analyse, microdata.no.

Utvikling av statistikkporteføljen

Som vist i Tabell 2.1, er antall aktive statistikker redusert fra 307 i 2019 til 303 i 2020. Antall statistikkpubliseringer har gått ned fra 812 til 797. Nedgangen skyldes blant annet sammenslåing av statistikker. Når statistikker slås sammen, og dermed publiseres på samme dag og på samme side, telles det kun som en publisering. Nye og hyppigere statistikker i forbindelse med koronapandemien er ikke inkludert i tallene, da dette ikke er statistikker som er meldt i statistikkalenderen og publisert i statistikkbanken.

SSB vurderer og gjennomfører kontinuerlig forbedringer i etablerte, løpende statistikker. Under omtales utviklingsarbeidet knyttet til et utvalg statistikker.

Konsumprisindeksen (KPI) har i 2020 innført multilateral metode for beregning av prisutviklingen for dagligvarer. Med dette vil KPI fange opp nye varer som blir innført på en bedre måte enn tidligere. Det er også startet et utviklingsarbeid for å ta i bruk generaliserte nettskraperløsninger (automatisk

datainnsamling fra nettsteder), og benytte informasjon fra internett som supplement til transaksjonsdata.

Statistikken Utenrikshandel med varer har etablert en ny løsning for mottak av Tolletatens TVINN-data. Ett nattlig mottak av alle deklarasjoner fra foregående dag, er erstattet med løpende overføring av deklarasjonstransaksjoner når de registreres. Løsningen har dannet grunnlag for SSBs datafangstløsning på den nye dataplattformen (DAPLA).

Statistikken over næringslivets økonomiske utvikling har i 2020 i større grad blitt basert på statistiske foretak i leveransene til Eurostat. Dette innebærer økt sammenlignbarhet i internasjonal statistikk. Tilrettelegging i populasjonsregisteret for registrering av statistiske foretak og bransjeenheter er gjennomført som et ledd i tilpasningen, og arbeidet videreføres frem mot neste hovedrevisjon av nasjonalregnskapet. Statistikken ble tidligere publisert som ni enkeltstående statistikker, emnemessig plassert i henhold til næringene statistikkene dekket. For å møte brukerbehov om mer oversiktlig tilgang til statistikken, er publiseringene samlet til én statistikk, kalt *Næringslivets økonomiske utvikling* (NØKU). Arbeidet med sammenslåingen ble sluttført i 2020.

Som følge av Regionreformen og nye forordninger fra Eurostat er overnattingsstatistikken utvidet i 2020, samt at statistikken gir mer detaljerte geografiske tall.

Arbeidet med Landbrukstillingen 2020 har stått sentralt gjennom året. I forbindelse med siste års telling er nye administrative datakilder (a-ordningen) samt flere automatiske rutiner introdusert. Vi har i tillegg utnyttet flere muligheter i Altinn når det gjelder skreddersøm av skjema og tjenester. I forbindelse med publisering er tidligere fulltelling omkodet, slik at det kan lages tidsserier på kommunenivå etter regionreformen i 2020. Erfaringene gjort i arbeidet med denne tellingen kommer til nytte i den årlige landbruksundersøkelsen.

Innenfor utdannings- og kulturstatistikken har det vært gjennomført en større omlegging av gjennomføringsstatistikk for videregående opplæring og høyere utdanning. Det har også vært utført en prosessgjennomgang med sikte på fremtidige aktualitetsgevinster innenfor flere områder. Kulturbruksundersøkelsen har også blitt videreutviklet og lagt om til en selvstendig undersøkelse

Tilpasning til rammeverksforordninger

Gjennom EØS-avtalen er Norge forpliktet til å bygge ut og legge om statistikker på en rekke områder. I 2020 har SSB blant annet jobbet med å forberede implementering av nye rammeverksforordninger for sosialstatistikk og næringsstatistikk.

Den nye rammeverksforordningen for sosialstatistikk (IESS) trår i kraft 1.1.2021. Den samler de ulike sosialstatistikkene i Eurostat som er lovregulert og inkluderer syv større undersøkelser:

- Arbeidskraftundersøkelsen (AKU/LFS)
- Levekårsundersøkelsen (europeisk statistikk om sosiale forhold, inntekt og levekår, EU-SILC)
- Undersøkelse om voksnes læring (AES)
- Intervjuundersøkelse om helse (EHIS)
- Undersøkelse om husholdningers bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT)
- Undersøkelse om husholdningers forbruk (HBS)
- Den harmoniserte europeiske undersøkelsen om tidsbruk (HETUS)

I tilpasningen til ny forordning gjennomgår alle undersøkelsene endringer og forbedringer med sikte på å effektivisere produksjonsløp, søke kvalitetsforbedringer og redusere eller begrense oppgavebyrde. I 2020 har det vært gjort et omfattende arbeid knyttet til tilrettelegginger av produksjonsløpet for Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) og Levekårsundersøkelsen (EU-SILC), de to undersøkelsene som gjennomføres løpende hvert år. Dette arbeidet er i rute. Første leveranse er knyttet til Arbeidskraftundersøkelsen og vil bli publisert i mai 2021 med tall for første kvartal 2021. Videre er arbeidet med ny forbruksundersøkelse og ny tidsbruksundersøkelse etablert som prosjekter, og er i rute etter oppsatt plan.

Ny rammeverksforordning for næringslivsstatistikk (EBS) gjøres gjeldende fra og med 2021. Fram til nå har utvikling, produksjon og formidling av statistikk om næringslivets økonomiske aktivitet i Europa vært forankret i flere ulike forordninger. Dette har verken sikret god nok konsistens på tvers av de ulike statistikkområdene, eller en god nok samlet tilnærming til utvikling, produksjon og formidling av næringslivsstatistikk. Den nye rammeverksforordningen erstatter til sammen ti tidligere forordninger, og skal sikre harmonisert og konsistent statistikk og bidra til å oppnå målsettingene for det europeiske statistiksamarbeidet.

I 2020 er behovet for ulike norske tilpasninger til EBS-rammeverket med basis i EØS-avtalen vurdert. Forordningen pålegger SSB å utvikle nye statistikk-områder og øke hyppigheten innenfor enkelte eksisterende produkter.

Formidling av statistikk og analyse

I hele SSB har det i 2020 vært jobbet med å gjøre statistikk, forskning og analyse enda mer tilgjengelig og brukervennlig ved hjelp av gode formidlingstiltak. Dette gjelder både utvikling av [ssb.no](https://www.ssb.no), tilrettelegging for mediene, formidling tilpasset skoleelever og direkte kontakt med allmennheten, spesielt gjennom sosiale medier.

Ssb.no

I 2020 har SSB jobbet med å utvikle en ny og mer moderne publiseringsløsning for [ssb.no](https://www.ssb.no), og dette arbeidet vil fortsette i 2021. Hele [ssb.no](https://www.ssb.no) skal bygges på nytt i ny løsning. Gjennom dette arbeidet vil vi forenkle og rydde opp i innhold, effektivisere arbeidsflyt og tilrettelegge for mest mulig automatisert oppdatering på nettstedet. I tillegg gjøres forbedringer for at brukerne enklere kan finne riktig statistikk både fra SSB og fra andre produsenter av offisiell statistikk.

Videre har det vært jobbet med å forbedre brukergrensesnittet i statistikkbanken. Siden hvor brukerne lager egne tabeller er blitt gjort mer

brukervennlig og universelt utformet. Det har også vært jobbet med å forbedre andre sider i statistikkbanken, som lanseres tidlig i 2021.

Vi har lagt til rette for at det skal være enkelt å finne koronarelevant statistikk. En egen koronaside med relevant statistikk, blant annet på dødelighet, økonomi og arbeidsliv ble raskt opprettet, og det er etablert flere statistikker som oppdateres hyppigere enn vanlig.

Utvikling og forbedring av ssb.no har gitt ønsket effekt. I 2020 var det elleve prosent flere brukere på ssb.no enn i 2019. 88 prosent av respondentene i vår årlige brukerundersøkelse var fornøyd eller svært fornøyd med ssb.no. Dette er det samme som året før. Bruken av artikler og publikasjoner økte med 27 prosent i 2020. Det har også vært en økning i bruk av koronarelevant statistikk. Blant annet økte bruk av statistikken *Døde* med hele 210 prosent fra 2019 til 2020, *Registrerte arbeidsledige* med 43 prosent, og *Nasjonalregnskap* 33 prosent.

Statistikkplattform

SSB har fått i oppdrag å utvikle en egen plattform for offisiell statistikk. Arbeidet ble påbegynt i 2020. Plattformen skal integreres på ssb.no. Målet er å utvikle en felles statistikkplattform slik at brukerne ikke trenger å ha kunnskap om hvem som produserer statistikken de leter etter. Innganger til statistikk fra andre produsenter av offisiell statistikk vil lanseres i løpet av første halvår 2021.

Formidling i redaksjonelle og sosiale medier

I tillegg til å formidle statistikk, forskning og analyse på ssb.no, ønsker SSB å være synlig og tydelig til stede i både de mer tradisjonelle, redaksjonelle mediene og i sosiale medier. Som i tidligere år, har det også i 2020 vært stort gjennomslag i redaksjonelle medier, og det har vært særlig stor etterspørsel etter statistikk og forskning i forbindelse med den pågående koronapandemien. Dette har ført til stor etterspørsel etter eksperter fra SSB, og flere er blitt erfarne talspersoner på sitt område. Ansatte i SSB blir sitert rundt 1 000 ganger årlig i riks- og regionmedier.

Gjennom å ta i bruk sosiale medier arbeider SSB for å nå ut til flere og nye målgrupper. I 2020 har vi hatt et særlig fokus på Instagram med mål om å nå en yngre målgruppe enn dem vi når via andre kanaler. Antallet følgere er doblet til omtrent 2 300. Av disse er rundt 40 prosent i aldersgruppen 25 til 34 år. I tillegg prioriteres innhold på Facebook, Twitter og LinkedIn, hvor det har vært en jevn økning i antall følgere.

SSB i skolen

Som en del av folkeopplysningsrollen har SSB gjennom flere år lagt til rette for økt bruk av, og bedre kunnskap om offisiell statistikk og om SSBs rolle blant lærere og elever. Hovedstrategien er å lage og tilrettelegge innhold på ssb.no som lærerne kan bruke i undervisningen, samt å samarbeide med læreverkp produsenter som lenker til SSBs statistikker og innhold tilpasset ulike klassetrinn. Kurs for elever og lærere er foreløpig utsatt på grunn av av korona. Det er startet utvikling av e-læring som erstatning for og tillegg til fysiske kurs.

I samarbeid med Eurostat og europeiske søsterorganisasjoner arrangerte SSB i 2020 den norske delen av Den europeiske statistikkonkurransen for elever i

ungdomsskolen og videregående skole. 242 lag fra hele Norge deltok. Konkurransen ga innsikt i hvordan vi kan nå ut til lærere med informasjon, og ga også mer kunnskap om læreres ønsker og behov for tjenester fra SSB. Evaluering blant elever og lærere i etterkant har vært svært positiv og har bidratt til beslutning om å gjennomføre konkurransen også i 2021.

Tilgjengeliggjøring av data til forskning og analyse

Data til bruk i forskning og analyse skal være enkelt tilgjengelig, og forholdene knyttet til utlevering skal være forutsigbare. Arbeidet med å tilrettelegge for effektiv tilgjengeliggjøring av data har vært høyt prioritert i 2020.

Det er gjennomført en rekke tiltak for å tilpasse SSBs tjenester for tilgjengeliggjøring av data til brukernes behov. Tiltakene bygger på innspill fra brukerne og kvalitetsgjennomgangen av mikrodatatjenesten høsten 2019. De er knyttet til seks hovedområder og omfatter tiltak for å sikre tilstrekkelig gode søknader, riktig prising av mikrodatatjenesten, bedre samarbeid internt i SSB for raskere behandling av søknader, tilrettelegging av metadata på nye områder, forbedringer av rutiner, samt forenklinger og tilrettelegginger for å oppfylle kravene i ny statistikklov.

Arbeidet med å videreutvikle forskningsportalen microdata.no i samarbeid med NSD har fortsatt i 2020. Det er nå over 200 variabler tilgjengelig i løsningen, og det jobbes med å tilrettelegge for flere. Arbeidet har også stor verdi for tradisjonell tilgjengeliggjøring av data, blant annet fordi kravene til tilrettelegging av data og forbedring av metadata bidrar til mer effektive prosesser og økt kvalitet ved tradisjonell tilgjengeliggjøring.

Det arbeides også med å etablere en eksportfunksjon av mikrodata fra microdata.no til eksisterende fjernaksesløsninger. Det betyr at forskere, i tilfeller der det anonymiserte grensesnittet i microdata.no ikke er tilstrekkelig for forskers behov, vil kunne eksportere mikrodata til sikre, eksisterende analyserom. Vi samarbeider med prosjektene Utvikling av Helseanalyseplattformen (HAP) og Kunnskapssektorens datafellesskap (KUDAF), for å ivareta forskernes behov for sammenstilling av SSBs data med helse- og utdanningsdata.

I 2020 ble det utarbeidet «Retningslinjer for tilgang til data fra SSB» og «Retningslinjer for interne forskeres tilgang til data». Disse retningslinjene utfyller statistikkloven av 21. juni 2019 nr. 32 § 14 og forskrift av 11. desember 2020 nr. 2731 (statistikkforskriften). I tillegg til statistikklov og forskrift bygger retningslinjene på relevante forarbeider; NOU 2018:7 og Prop. 72 LS (2018-2019).

SSBs internasjonale virksomhet

SSBs deltakelse i internasjonalt statistikk samarbeid ble i 2020 noe preget av pandemien, men har i hovedsak gått som planlagt. Flertallet av internasjonale møter ble gjennomført digitalt, mens enkelte større konferanser har blitt utsatt.

Det nordiske sjefstatistikermøtet ble avholdt digitalt i desember. Hovedtema for møtet var betydningen koronapandemien har hatt på statistikkproduksjonen og arbeidet med multinasjonale selskaper i økonomisk

statistikk. Det videre arbeidet med multinasjonale selskaper vil bli fulgt opp i en serie med nordiske workshops.

Konsekvenser av koronapandemien har også vært et sentralt tema innen det europeiske statistiksamarbeidet i 2020. Den europeiske statistikkommisjonen har etablert et indikatordashboard med europeisk statistikk som belyser utvikling i sosiale og økonomiske forhold som følge av pandemien. SSB har vært sentral i dette arbeidet.

Bærekraftsmålene og tilhørende indikatorer har høy prioritet internasjonalt i utviklingen av offisiell statistikk. FNs statistikkommisjon vedtok i 2020 et revidert rammeverk for globale bærekraftsindikatorer. Det ble samtidig gjort prioriteringer for videre arbeid med å utvikle og tilpasse enkelte indikatorer. I denne forbindelse fikk SSB, i samarbeid med det colombianske statistikkbyrået, ansvaret for å lede arbeidsgruppen som skal etablere en ny indikator for å måle bistand til bærekraftig utvikling (bærekraftsmål 17, delmål 17.3). Norad deltar også i arbeidet.

I den nasjonale oppfølgingen av bærekraftsindikatorerne har SSB, på oppdrag fra 12 departementer, etablert en faktside på ssb.no for de globale bærekraftsindikatorerne, der utviklingen for Norge presenteres. Denne ble publisert 1. april 2020. På oppdrag fra KS har SSB utviklet en taksonomi for bærekraftsindikatorer. En taksonomi er en sorteringsmodell for å klassifisere og vurdere indikatorer eller indikatorsett for bærekraftsmålene. Taksonomien er tenkt benyttet i kommunene til å sortere, vurdere og sammenlikne indikatorer og indikatorsett med sikte på arbeid med bærekraftsmålene.

Norge har en fremtredende rolle i utviklingen av anbefalinger for statistikk om flyktninger og internt fordrevne, og SSB la frem de første internasjonale anbefalingene for FNs statistikkommisjon i mars.

Som et ledd i arbeidet med å innlemme EUs lovforordninger i EØS-avtalen og norsk lov, har SSB vurdert konsekvenser for Norge av nytt statistikkregelverk for blant annet person- og husholdningsundersøkelser og næringslivstatistikk. Det nye regelverket medfører både tilpasninger av eksisterende statistikk og etablering av nye statistikker.

I 2020 ble EUs finansielle rammeverk for perioden 2021-2027 vedtatt. SSB har bidratt aktivt overfor nasjonale myndigheter og EFTA i vurderingen av budsjett for statistikkområdet og konsekvensene av nytt langtidsprogram for statistikk. Det har vært særlig viktig å sikre videreføringen av rabatten på 25 prosent for deltakelse i statistikkprogrammet.

Høsten 2020 ble administrerende direktør i SSB innstilt som medlem av styret til OECDs statistikkomité for perioden 2021-2023. Som en del av styret til OECDs statistikkomité vil SSB delta i styringen og koordineringen av OECDs statistikkportefølje, samt bidra til god koordinering mot andre regionale og globale statistiksamarbeid.

Internasjonalt utviklingssamarbeid

Koronapandemien påvirket alle planlagte aktiviteter for internasjonalt utviklingssamarbeid i 2020. Fra mars 2020 ble alt samarbeid nedskalert, og det

har siden foregått på digitale plattformer. Det er fortsatt en del utfordringer med å være begrenset til digitalt samarbeid og situasjonen påvirker alle våre samarbeidspartnere. Gitt begrensningene har SSB likevel gjennomført mange aktiviteter i 2020, og ikke minst lagt til rette for bedre digitalt samarbeid for fremtidige prosjekter.

Det er inngått flere avtaler om større prosjekter for de neste årene. Eksempler på dette er en treårig avtale for Ukraina-prosjektet finansiert av UD for 2021-2023, en treårig avtale for Mosambik-prosjektet under Kunnskapsbankens Olje for utvikling-program, en treårig avtale om matsikkerhetsstatistikk med Norad hvor SSB skal samarbeide med blant annet COMESA (the Common Market for Eastern and Southern Africa), FAO (FNs organisasjon for ernæring og landbruk) og Verdensbanken.

3.4. Resultatkrav

Resultatkravene til SSB er fastsatt av Finansdepartementet i tildelingsbrevet. Departementet venter i hovedsak at resultatene i 2020 som et minimum skal ligge på samme nivå som i det beste av de siste tre årene.

Aktualitet

Resultatindikatoren aktualitet viser gjennomsnittlig antall uker fra måleperiodens utløp til statistikken blir publisert. Aktualiteten har i 2020 vært på nivå med eller bedre enn de foregående årene, og SSB innfrir Finansdepartementets resultatkrav. SSB har arbeidet med å bedre aktualiteten på flere statistikker, og det er særlig gjennomført tiltak for å bedre aktualiteten på årsstatistikkene. Dette har resultert i en vesentlig bedret aktualitet for disse statistikkene. Samlet sett er SSB fornøyd med aktualitetsforbedringene og resultatene for 2020. Vi vil like fullt arbeide videre med å forbedre aktualiteten på enkeltområder.

Tabell 3.1 Aktualitet, antall uker fra referanseperiodens utløp til statistikken blir publisert

	2018	2019	2020	Resultatkrav
Aktualitet månedsstatistikk totalt	3,6	3,7	3,5	≤ 3,6 uker
Foreløpige tall aktualitet måned	2,3	2,3	1,1	
Aktualitet kvartalsstatistikk totalt	8,0	7,6	7,3	≤ 7,6 uker
Foreløpige tall aktualitet kvartal	7,2	6,3	6,3	
Aktualitet årsstatistikk totalt	33,5	32,5	29,9	≤ 32,5 uker
Foreløpige tall aktualitet år	28,2	19,4	20,6	

Punktlighet

Resultatindikatoren punktlighet viser hvor stor andel av statistikkene som ble publisert på det tidspunktet som ble varslet tre måneder tidligere. Punktlighet skal sikre forutsigbarhet og likebehandling av brukere, og er et viktig prinsipp i de europeiske retningslinjene for offisiell statistikk.

I de aller fleste tilfeller følger produksjonen av statistikk og publiseringer statistikkalenderen. Til sammen ble publiseringstidspunktet endret for 26 statistikker i 2020, mot 22 i 2019, noe som gir en punktlighet på 97 prosent. Syv publiseringer ble framskyndet. Ingen av disse regnes som markedssensitive. 19 publiseringer ble utsatt. Utsettelsene skyldes blant annet tekniske problemer i SSB og hos dataleverandør, utfordringer knyttet til koronapandemien og

arbeid med kvalitetssikring. Enkelte utsettelse ble gjort av praktiske hensyn. Punktligheten for 2020 er på nivå med 2019, og SSB innfrir Finansdepartementets resultatkrav.

8,5 prosent av publiseringene ble meldt for sent i 2020. Dette er bedre enn i 2019 og snittet for de seneste årene, men under resultatkravet på 5 prosent.

Tabell 3.2 Punktlighet. Andel av statistikker publisert som varslet tre måneder tidligere. Prosent.

	2018	2019	2020	Resultatkrav
Andel av statistikker publisert på tidspunktet som ble varslet tre måneder før	90	97	97	≥ 97 prosent
Andel publiseringer meldt for sent (senere enn 3 måneder før publisering)	5	11	8,5	≤ 5 prosent

Svarrespons

Svarprosenten for undersøkelser med oppgaveplikt var i gjennomsnitt på 94 i 2020. Dette er en nedgang på 2 prosentpoeng sammenlignet med de to foregående årene, og SSB når ikke Finansdepartementets resultatkrav på 96 prosent. I hovedsak skyldes dette de midlertidige endringene i rutine for tvangsmulkt. Fra mars til september 2020 ble næringslivet ikke ilagt tvangsmulkt ved manglende innrapportering, og vedtak om tvangsmulkt ble erstattet med en puring. Tatt i betraktning at dette har vært et krevende år for næringslivet og midlertidig endrede rutiner, er SSB samlet sett fornøyd med svarinngangen.

For å opprettholde så høy svarinngang som mulig har SSB i en del undersøkelser fulgt opp flere enheter enn vanlig per telefon eller e-post, noe som har vært ressurskrevende. Samtidig har vi hatt et godt samarbeid med ulike bransjeorganisasjoner som har oppfordret sine medlemsbedrifter til å fortsette innrapporteringen til SSB.

Tabell 3.3 Svarprosent

Resultater i prosent	2018	2019	2020	Resultatkrav
Svarprosent oppgavepliktige undersøkelser	96	96	94	≥ 96 prosent
Svarprosent frivillige undersøkelser	61	58	56	≥ 61 prosent

Svarprosenten for de frivillige undersøkelsene varierer fra år til år, blant annet som følge av variasjon i portefølje. Undersøkelser med bruk av webskjemaer utgjør en større andel av porteføljen i 2020 enn tidligere. Frafallet er fortsatt høyere i denne typen selvadministrerte undersøkelser enn ved intervjuadministrerte undersøkelser. Dette bidrar sammen med sammensetningen av statistikkporteføljen til lavere svarprosent totalt, selv om svarprosenten i intervjuadministrerte undersøkelser har økt. SSB når heller ikke i år resultatkravet for frivillige undersøkelser.

Tabell 3.4 Detaljer om svarprosent i frivillige undersøkelser 2018–2020

Svarprosent for frivillige undersøkelser	2018	2019	2020
Frivillige undersøkelser. I alt	61	58	56
Intervjuundersøkelser	61	58	59
Faste årlige intervjuundersøkelser	59	58	60
Selvadministrerte undersøkelser (frivillige web-undersøkelser)	61	58	53
Svarprosent utenom oppdragsvirksomhet	59	58	60
Oppdrag	64	58	57

Oppgavebyrde

SSB arbeider kontinuerlig for å redusere oppgavebyrden for oppgavegivere gjennom automatisering, samt økt bruk av administrative data eller andre typer sekundærkilder til statistikkproduksjonen. Forenkling og videreutvikling av de skjemabaserte løsningene bidrar også til å redusere næringslivets samlede oppgavebyrde. Gjennom den nasjonale felleskomponenten Altinn, kan næringslivet forholde seg til kun én innrapporteringskanal med sikker pålogging.

Tabell 3.5 viser at oppgavebyrden for næringslivet var 69 årsverk i 2020, mot 73 årsverk i 2019. Den var dermed innenfor resultatkravet om 73 årsverk eller lavere. I 2020 ble det gjennomført en landbrukstelling med et utvalg bestående av 39 000 jordbruksbedrifter. Oppgavebyrden forbundet med tellingen ble målt til 15 årsverk. Det gjennomføres landbrukstelling hver 10. år. I tråd med retningslinjene fra Oppgaveregisteret registreres og fordeles oppgavebyrden i undersøkelser som gjennomføres fast med flere års mellomrom likt ut på tellingsåret og alle mellomliggende år.

Oppgavebyrden for personer har økt fra 16 i 2019 til 17 i 2020 som en følge av at de web-baserte undersøkelsene har større utvalg enn de intervjuer-administrerte.

Tabell 3.5 Oppgavebelastning og fordeling av oppgavebyrden

Antall årsverk	2018	2019	2020	Resultatkrav
Oppgavebyrde næringsliv	75	73	69	≤ 73 årsverk
Oppgavebyrde personer	12	16	17	

3.5. Omfang og innretning på eksterne oppdrag

SSB skal, i henhold til tildelingsbrevet, rapportere kort om omfang og innretning på eksterne oppdrag i 2020, fordelt på henholdsvis forskning og analyse, statistikk og tabellproduksjon og tilrettelegging av mikrodata.

Tabell 3.6 Omfang og innretning på eksterne oppdrag, jf. note 1 inntekter fra oppdrag og tilskudd. Tall i 1000 kr

	Statlig og kommunal forvaltning	Høyskoler, universitet og forskningsinstitutt	EU og utenlandske kunder	Øvrige kunder	31.12.2020
Statistikk	38 850	-9	4 025	4 308	47 174
Forskning og analyse	61 403	12 406	3 761	2 474	80 044
Mikrodata	3 716	7 296	288	991	12 291
Tabelloppdrag	5 249	342	33	1 475	7 099
Annen inntekt	64 280	1 160	15 107	5 506	86 053
Sum oppdragsinntekter og tilskudd	173 496	21 195	23 215	14 754	232 661

Klassifiseringen gjøres med utgangspunkt i økonomimodell og produktstruktur. Hovedtrekk i klassifiseringen:

- *Statistikk* inneholder statistikker tilgjengelig i statistikkbanken på ssb.no.
- *Mikrodata* omfatter mikrodataoppdrag. Prosjektet microdata.no er ikke inkludert i denne kategorien.
- *Annen inntekt* inkluderer internasjonalt utviklings samarbeid og europeiske oppdrag (for eksempel EU-tilskudd). I tillegg kommer inntekt fra fagområdene som ikke kommer inn under øvrige kategorier.

75 % av SSBs inntekter fra eksterne oppdrag er finansiert av statlig og kommunal forvaltning. Norges forskingsråd er inkludert med 27,9 mill. kroner i denne kategorien. SSBs høye andel finansiering fra statlig og kommunal forvaltning, innebærer en viss sårbarhet for redusert ekstern finansiering i de kommende årene som følge av stramme budsjettammer.

4. Styring og kontroll i virksomheten

4.1. Systematisk arbeid for forbedring og effektivisering

SSBs nye strategi og langtidsplan bidrar til økt forutsigbarhet i den interne styringen, og legger samtidig grunnlaget for mer effektive plan- og budsjettprosesser framover. Strategien og langtidsplanen er utformet med tanke på å styrke den interne strategiske styringen, slik at vi prioriterer de forbedrings- og effektiviseringstiltakene som gir best måloppnåelse på sikt. Forbedrings- og effektiviseringstiltak vil initieres og gjennomføres med utgangspunkt i strategi og langtidsplan, og følges opp i virksomhetsstyringen.

Langtidsplanen legger samtidig til rette for at mål- og resultatstyringen kan videreutvikles og forbedres. Løpende vurdering av resultater og effekter, kontinuerlig forbedring og læring er viktige elementer som vil bli ivaretatt i den interne styringsdialogen.

Forbedrings- og effektiviseringsarbeidet i SSB skjer på flere nivåer, og vi benytter ulike styringsformer for å følge opp ulike typer tiltak. I oppfølgingen av større tiltak benyttes Management of Portfolios og prosjektveiviseren. Utviklingsbehov som krever IT-, metode- eller datafangstressurser, og som ikke håndteres gjennom porteføljestyringen, håndteres i tråd med den interne behovs- og prioriteringsmodellen. Modellen beskriver prinsipper, krav, retningslinjer, roller og ansvar ved prioritering.

Teknologi er et viktig virkemiddel i arbeidet med forbedring og effektivisering. De største utviklingsprosjektene til SSB innebærer digitalisering, men også i arbeidet med mindre utviklingstiltak vurderer vi om og hvordan teknologi kan brukes for å forbedre og effektivisere produksjonen og SSBs produkter og tjenester. Et viktig arbeid i 2020 har vært å forberede innføring av SSBs nye dataplattform for statistikkproduksjon (DAPLA). Overføring av statistikker til ny dataplattform legger til rette for å ta i bruk nye metoder for datafangst, og nye og mer effektive metoder for bearbeiding og deling av data.

SSB involverer brukere i utvikling og videreutvikling av nye og eksisterende produkter og tjenester, og har jevnlig kontakt med brukere i formaliserte utvalg, brukergrupper og brukerfora. Vi har egne registeravtaler med alle eierne av de store registrene, og det arrangeres årlige møter på direktørnivå. Det er også etablert egne arbeidsgrupper med registereierne.

Systematisk kvalitetsgjennomgang av statistikker, basert på retningslinjene for europeisk statistikk, er en viktig del av arbeidet med forbedring og effektivisering av statistikkproduksjonen. Resultatene fra kvalitetsgjennomgangene deles internt, og brukes til læring og forbedring på tvers av statistikkområder. Siden 2015 er det gjennomført 15 kvalitetsgjennomganger, og i 2020 ble det gjennomført to nye. Det er planlagt 325 tiltak som følge av gjennomgangene. Til sammen er 222 tiltak fullført, 87 ble fullført i 2020.

Standardisering og dokumentasjon av anbefalte metoder og tilhørende verktøy står sentralt i SSBs kvalitetsarbeid. Standardisering skal legge grunnlag for mer effektiv bruk og gjenbruk av data som SSB samler inn, bearbeider og forvalter – etter hvert som statistikkproduksjonen flyttes til ny dataplattform.

Det jobbes langsiktig og i tråd med internasjonale anbefalinger. For å få fart på arbeidet og sikre samordning, har SSB revitalisert det interne Standardutvalget som skal være en pådriver og koordinator for samordning av eksisterende kodeverk og variabler, samt utvikling av ny og felles funksjonalitet/tjenester knyttet til disse.

Vurdering av produktivitetsutvikling

SSBs produktivitet må vurderes ut ifra en rekke indikatorer, herunder ressursinnsats, samt omfang og kvalitet på produktene og tjenestene som produseres. I 2019 ble det innført ny økonomimodell med tilhørende produktstruktur. Ny produktstruktur har gitt et bedre grunnlag for vurderinger av produktivitet enn tidligere produktstruktur. Som en oppfølging av ny strategi og langtidsplan for SSB, samt oppdrag i tildelingsbrev, jobbes det med å vurdere og etablere indikatorer for å kunne vurdere måloppnåelse. I dette arbeidet vil vi vurdere hvilke indikatorer som bør ligge til grunn for vurderinger av produktivitet. Ny produktstruktur vil, sammen med etablering av nye indikatorer, ligge til grunn for SSBs produktivitetsvurderinger framover.

Produktivitetsvurderingen for 2020 er gjort med utgangspunkt i sentrale nøkkeltall, jf. tabell 2.1 og 2.2, og data fra timeverksregistrering. I 2020 ble det registrert om lag 1,3 millioner timeverk. Nærmere 2/3 av arbeidstiden ble brukt på kjerneoppgaver som statistikkproduksjon, forskning og analyse, deling av data og tabelloppdrag.

Produktivitetsutviklingen må ses i lys av at SSB de siste årene har fått flere nye oppgaver, samtidig som blant annet avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen har gitt strammere budsjetter. Fra år til år vil antallet produkter og tjenester SSB leverer variere, mens produkter og tjenester innenfor samme kategori (for eksempel statistikker, rapporter, utlevering av data) kan kreve ulik ressursinnsats. At antallet leveranser fra SSB går opp eller ned fra et år til et annet betyr derfor ikke nødvendigvis at produktiviteten har sunket eller økt, men må ses i sammenheng med andre indikatorer og kvalitativ informasjon om virksomheten.

Nøkkeltallene i tabell 2.1 og 2.2, samt data fra timeverksregistrering, indikerer at SSB har hatt en akseptabel produktivitetsutvikling over tid, samtidig som vi jevnt over innfrir Finansdepartementets resultatkrav. Det er gjennomført ulike tiltak for å modernisere og digitalisere virksomheten som over tid bidrar til mer effektive produksjonsprosesser og økt kvalitet i våre produkter og tjenester. Dette arbeidet vil fortsette framover.

4.2. Personalmessige forhold⁹

Antall ansatte og avtalte årsverk

SSB har en reduksjon i antall ansatte fra 2019 til 2020. Dette er en fortsettelse av utviklingen de foregående årene og i tråd med den pågående effektiviseringen av virksomheten.

⁹ Kilde: Sykefraværs- og personalstatstikk er hentet fra SAP

Tabell 4.1 Antall ansatte og avtalte årsverk per 31.12.2019 og 31.12.2020 (totalt og fordelt per driftsenhet) iht. SSBs statistikk

Antall ansatte og avtalte årsverk per 31.12	2019	2020
Kongsvinger	306	293
Oslo	535	539
Totalt	841	832

Tabell 4.2 Utførte årsverk¹⁰ per 31.12.2019 og 31.12.2020 (totalt og fordelt per driftsenhet)

Utførte årsverk per 31.12	2019	2020
Kongsvinger	274	275,7
Oslo	486	482,8
Totalt	760	757,7

Kjønns- og alderssammensetning

SSB har en relativt jevn kjønnsbalanse, med en noe lavere andel kvinner enn menn i 2020. Det har ikke vært vurdert å være behov for egne tiltak knyttet til kjønnsbalansen

Tabell 4.3 Kjønns sammensetningen i etaten per 31.12.2020 (totalt og fordelt per driftsenhet)

Kjønns sammensetningen per 31.12.2020	Kongsvinger	Oslo	Totalt
Kvinner	146	251	397
Menn	147	288	435
Totalt	293	539	832

Av tabell 2.2 framkommer det at andelen kvinnelige ledere har gått ned fra 49 prosent i 2018 til 42 prosent i 2020. Vi anser dette som en normalvariasjon uten underliggende, strukturelle årsaker. Over tid har andelen kvinner i lederstillinger holdt et jevnt høyt nivå, og det har ikke vært ansett å være nødvendig å iverksette spesielle tiltak.

Tabell 4.4 Alderssammensetningen i etaten per 31.12.2020, gruppert etter < 29 år, 30–39 år, 40–49 år, 50–59 år og > 60 år (totalt og fordelt per driftsenhet)

Alderssammensetningen per 31.12.2020	Kongsvinger	Oslo	Totalt
<29 år	41	43	84
30-39 år	37	127	164
40-49 år	73	137	210
50-59 år	65	140	205
>60 år	77	92	169
Totalt	293	539	832

Sykefravær

Sykefraværet for 2020 var på 3,1 prosent, mot 4,7 prosent i 2019, og er det laveste som er registrert. Dette kan ha sammenheng med smitteverntiltak i forbindelse med koronapandemien. Mindre fysisk kontakt kan ha medført lavere smitterisiko for sykdom. De ansatte har også rapport om lavere terskel for å jobbe helt eller delvis under sykdom i en situasjon der hjemmekontor er hovedregel.

¹⁰ Årsverk = et årsverk defineres som en person i 100% stilling i et helt år. Ansatte med en mindre stillingsbrøk beregnes ut fra den stillingsbrøken de er ansatt i. Intervjuere, pensjonistavlønnede og lærlinger er ikke medregnet.

Tabell 4.5 Totalt sykefravær¹¹, samlet og for begge kjønn

Sykefravær i prosent	2019	2020
Kvinner	6,1	4,0
Menn	3,4	2,4
Totalt	4,7	3,1

Tabell 4.6 Sykefravær målt i antall dagsverk for kvinner, fordelt på alder, Oslo/Kongsvinger og legemeldt/egenmeldt

Alder	Oslo			Kongsvinger			SSB total		
	Egenmeldt	Legemeldt	Sykefravær i prosent	Egenmeldt	Legemeldt	Sykefravær i prosent	Egenmeldt	Legemeldt	Sykefravær i prosent
20-29	21	71	2	17	28	1,3	38	99	1,7
30-39	144	651	5,2	42	321	10,6	186	972	6,2
40-49	161	224	3	51	79	1,7	212	403	2,6
50-59	115	488	4	88	299	3,8	203	786	3,9
60+	82	345	4,8	59	351	4,6	141	696	4,7
SUM Kvinner	523	1779	4,0	257	1078	4	780	2956	4,0

Tabell 4.7 Sykefravær for menn målt i antall dagsverk, fordelt på alder, Oslo/Kongsvinger og legemeldt/egenmeldt

Alder	Oslo			Kongsvinger			SSB total		
	Egenmeldt	Legemeldt	Sykefravær i prosent	Egenmeldt	Legemeldt	Sykefravær i prosent	Egenmeldt	Legemeldt	Sykefravær i prosent
20-29	59	29	1,3	44	3	0,8	103	32	1,1
30-39	141	97	1,5	40	8	1	181	105	1,3
40-49	166	222	2,2	57	17	0,7	222	239	1,7
50-59	119	531	4	72	244	3,3	191	775	3,7
60+	60	206	2,3	45	257	7,6	105	463	3,7
SUM Menn	545	1085	2,4	258	529	2,3	802	1614	2,4

Tilgang på kompetanse

SSB jobber aktivt for å rekruttere og utvikle kompetanse som vil understøtte de endringene etaten står overfor. I den nye strategien er kompetente og motiverte ledere og medarbeidere et eget innsatsområde.

Den generelle kompetansesituasjonen i SSB vurderes å være god. I 2020 var det i all hovedsak god tilgang på relevante kandidater til utlyste stillinger, med et noe høyere antall søkere til stillinger i Oslo enn Kongsvinger. For å profilere SSB som arbeidsplass overfor aktuelle kandidater med tilhørighet i Kongsvingerregionen deltar vi i et regionalt samarbeidsprosjekt.

På enkelte områder er det imidlertid mer utfordrende å rekruttere den ønskede kompetansen. Dette gjelder for eksempel innen IT-utvikling, der konkurransen på arbeidsmarkedet er stor. SSB har derfor hatt et spesielt fokus på rekruttering av utviklere i 2020, og dette vil fortsette i 2021.

Digitalisering og utvikling av statistikkssystemene vil kunne medføre økte behov for kompetanseutvikling i SSB fremover. Blant annet er det behov for økt kompetanse i programmeringsspråk og bruk av ny dataplattform for statistikkproduksjon, DAPLA. Arbeidet med dette startet i 2020, og vil fortsette i årene fremover. Vi benytter blant annet allerede etablerte

¹¹ Sykefravær = Det totale sykefraværet, dvs. summen av egenmeldt og legemeldt sykefravær avrundet til en desimal

kompetansehevingsarenaer, som Byråskolen. Men også andre tiltak, som etablering av tverrfaglige produktteam vil være viktig for å heve kompetansen.

72 medarbeidere sluttet i 2020, og samlet turnover var på 8,7 prosent. Dette er som forventet etter noe høyere turnover tall i 2018 og 2019. En del av de som sluttet gikk av med pensjon. Dette gjelder særlig i Kongsvinger og mange av de som sluttet hadde en samlet tjenestetid på over 40 år. Turnover kan være utfordrende ved at vi mister verdifull kompetanse, men det innebærer samtidig en mulighet til fornyelse. Det jobbes fortsatt med å legge til rette for at kompetente medarbeidere ønsker å bli i SSB.

Høsten 2020 vedtok SSB en omforent ny personal- og lønnspolitikk. Sammen med ny strategi legger denne premisser for kompetansearbeidet framover, og skal bidra til at SSB rekrutterer, utvikler og beholder riktig kompetanse.

Inkluderingsdugnaden

Regjeringens inkluderingsdugnad har som mål at fem prosent av alle ansettelser skal utgjøres av personer med redusert funksjonsevne eller registrert hull i CV-en. SSB skal arbeide for å utvikle rutiner og arbeidsformer for å nå målene for inkluderingsdugnaden.

Av totalt 63 ansettelser ble det i 2020 ansatt til sammen fire personer med redusert funksjonsevne eller registrert hull i CV-en. Dette er 6,3 % av ansettelsene og SSB har dermed oppnådd måltallet for inkluderingsdugnaden i 2020. I tillegg har vi hatt flere avtaler om arbeidspraksis for kandidater med redusert funksjonsevne eller hull i CV-en.

Tabell 4.8 Ansettelser i 2020

Ansettelser i 2020	
Antall ansettelser	63
Antall fast ansatt	44
Antall midlertidig ansatt	19
Antall kandidater med redusert funksjonsevne / hull i CV-en	4

SSB har et godt samarbeid med ledere, tillitsvalgte og verneombud for å oppnå en mer inkluderende arbeidsplass. Det er igangsatt et lederutviklingsprogram for seksjonsledere der mangfold og inkluderende rekruttering er ett av temaene. Alle ledere får tertialvis informasjon om status på måloppnåelse i inkluderingsdugnaden.

Målene for inkluderingsdugnaden blir også fulgt opp i ny lønns- og personalpolitikk gjennom konkrete føringer for rekrutteringsarbeidet i SSB. Det fremgår av alle utlysningstekster at SSB ønsker å inkludere kandidater som står utenfor arbeidslivet på bakgrunn av redusert funksjonsevne eller hull i CV-en. Utlysningstekstene til ledige stillinger er i 2020 justert med ny mangfoldserklæring i tråd med føringer fra KMD.

Fremtidige lokaler for SSB i Kongsvinger

SSBs leiekontrakt for lokalene i Oterveien 23 i Kongsvinger utløper 15. juli 2025 og kan ikke forlenges. Innen den tid må SSB ha skrevet en ny leiekontrakt og være på plass i sine fremtidige lokaler. Arbeidet med å finne fremtidige lokaler i Kongsvinger-området er påbegynt. Statsbygg bistår SSB i prosessen.

4.3. Internkontroll og risikostyring

Det er i 2020 ikke avdekket vesentlige svakheter i den etablerte internkontrollen, men kvalitetsgjennomgangene har identifisert noen forbedringsområder. Det gjenstår noe arbeid før SSB har en helhetlig og enhetlig dokumentert internkontroll.

I 2020 ble det etablert et tverrfaglig team som har som mandat å videreutvikle internkontrollen og risikostyringen i SSB, samt etablere og implementere styringssystem for informasjonssikkerhet (ISMS) i henhold til ISO 27001. For å få etablert en mer helhetlig styring av informasjonssikkerheten er det startet et omfattende arbeid med å gjennomgå ulike prosesser med mål om å implementere ISMS. Dette for å møte teknologiske endringer, økt digitalisering, datakriminalitet og andre endringer som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko. Dette arbeidet fortsetter i 2021.

Internrevisjon

I 2020 ble det vurdert om SSB skal etablere internrevisjon, og i den forbindelse ble internkontrollen gjennomgått og vurdert. Rapporten konkluderte med at SSB, istedenfor å etablere en internrevisjon, bør fortsette arbeidet med å videreutvikle internkontrollen og risikostyringen i tråd med anerkjente internasjonale standarder.

Etterlevelse av GDPR gjennom ny pseudonymiseringsløsning

SSB har i 2020 jobbet videre med løsninger for å tilfredsstille kravene om pseudonymisering av personidentifiserende variabler i tråd med personvernregelverket (GDPR). Det er etablert et prosjekt (PAPIS) som skal sørge for at all behandling av personopplysninger som brukes i statistikkproduksjonen vil være i tråd med nytt regelverk innen utgangen av 2021.

I 2020 har prosjektet vurdert og besluttet pseudonymiseringsløsning og utarbeidet oversikt over filer og variabler som skal pseudonymiseres. Dette kan implementeres for alle personstatistikkene når de tekniske løsningene og arbeidsrutinene er etablert i første halvdel av 2021. SSB vil dermed få en felles løsning for pseudonymisering av alle typer personidentifiserende variabler. Dette vil gi bedre informasjonsforvaltning og, for noen statistikker, bedre kvalitet i datagrunnlaget.

Det er også satt i gang et arbeid med å håndtere strengere krav til behandling av organisasjonsidentifiserende informasjon etter bestemmelsene i ny statistikklov. Dette arbeidet vil fortsette inn i 2021.

4.4. Sikkerhet og beredskap

Sikkerhetstilstanden i SSB anses som tilfredsstillende, og det er ikke avdekket vesentlige avvik eller hendelser på sikkerhetsområdet i 2020.

Iboende risiko knyttet til SSBs virksomhet vurderes på de fleste områder å være moderat til lav. Iboende risiko på IT-området vurderes høy, og dette

skyldes hovedsakelig datamengde, kompleksitet og stor teknisk gjeld. Det er iverksatt kompensierende tiltak på risikoutsatte områder, restrisikoen vurderes derfor som moderat til lav.

Når det gjelder informasjonssikkerhetsområdet, vurderes sannsynligheten for at det inntreffer hendelser som kan true måloppnåelsen som lav, men konsekvensene dersom en hendelse inntreffer vil være store. Det er størst risiko knyttet til at informasjonsverdier kommer på avveie, blir utilgjengelig eller blir manipulert. Det er i 2020 gjennomført flere risikovurderinger på både overordnet nivå og systemnivå for å identifisere og iverksette risikoreduserende tiltak slik at risiko kan betraktes som akseptabel. Flere tiltak er gjennomført, mens andre er under gjennomføring. Risikoene følges tett opp av ledelsen i SSB. Det er også gjennomført ulike risikovurderinger på lavere nivå som håndteres løpende. Blant annet er det, med bakgrunn i koronapandemien og utstrakt bruk av hjemmekontor, gjennomført en risikovurdering knyttet til bruk av samhandlingsløsninger og Office 365. De tekniske løsningene med soneinndeling og innføring av 2-faktor autentisering også for verktøyene i Office365-porteføljen, vurderes å ha redusert risikoen til et akseptabelt nivå.

Evne til å oppdage og respondere på nye trusler og endringer i risikobildet anses som viktig for at SSB skal kunne opprettholde ønsket sikkerhetsnivå i tiden fremover. IT-området i SSB er komplekst, og SSB håndterer store mengder data og informasjon – også sensitiv informasjon om enkeltpersoner og virksomheter. Arbeidet med å styrke informasjonsforvaltningen og systemer for informasjonssikkerhet er derfor prioritert i ny strategi og langtidsplan.

På beredskapsfronten har koronapandemien preget SSB på mange måter. Områdeplan for pandemisk influensa ble iverksatt i mars, og store deler av de ansatte har jobbet fra hjemmekontor siden da. SSB var godt forberedt med gode tekniske løsninger for fjernarbeid, og har gjennom hele perioden hatt stabile løsninger som har bidratt til en effektiv arbeidshverdag på hjemmekontor for de ansatte.

Det er ikke gjennomført brannøvelser i 2020 da svært få ansatte har vært til stede i kontorlokalene. Det ble heller ikke ansett som mulig å opprettholde en meters avstand, i tråd med nasjonale anbefalinger om smittevern, ved en evakueringsøvelse. Det er ikke gjennomført interne eller eksterne sikkerhetsrevisjoner i rapporteringsperioden.

4.5. Håndtering av saker fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonen hadde ikke merknader til SSBs regnskap for 2019.

5. Vurdering av framtidsutsikter

Ny statistikklov

Den nye statistikkloven gir en god ramme for offisiell statistikk og for SSBs virksomhet i årene framover, og SSB har et hovedansvar for at intensjonene i loven oppnås.

Med statistikkloven er det etablert et nytt nasjonalt statistikkprogram som setter rammene for den offisielle statistikken i Norge. SSB vil, i samarbeid med andre statistikkprodusenter, jobbe for å videreutvikle offisiell statistikk for å dekke endrede statistikkbehov. Dette kan medføre endringer i statistikk-områder og produsentansvar.

Den nye statistikkloven innebærer økt ansvar og nye oppgaver for SSB. Som sentral myndighet for offisiell statistikk har SSB fått et særskilt ansvar for å bidra til at fastsatte kvalitetskrav til offisiell statistikk blir oppfylt. Dette gjelder også for offisiell statistikk som utarbeides av andre myndigheter. Vi skal både etablere og følge opp et system for kvalitet, og gi veiledning og råd til andre produsenter av offisiell statistikk. Offisiell statistikk er nasjonens felles faktagrunnlag og er avgjørende for god planlegging, evaluering, debatt og forskning. Kvalitetssikring av disse statistikkene er et virkemiddel for å skape og opprettholde tillit, slik at offisiell statistikk fortsatt vil være den foretrukne kilden til fakta om det norske samfunnet.

Formidlingen av offisiell statistikk i Norge skal videreutvikles gjennom en felles statistikkplattform på ssb.no. På sikt er SSBs ambisjon at all offisiell statistikk blir tilgjengelig for brukerne på ett sted, og at SSBs statistikkbank også inneholder statistikk fra de andre produsentene. SSB vil involvere de andre produsentene av offisiell statistikk og legge planer for en stegvis utvikling.

I tillegg til den nye loven, setter nye retningslinjer tydelige og forutsigbare rammer for forsknings- og analysevirksomheten til SSB. Tilpasning til retningslinjene for forsknings- og analysevirksomheten har vært en viktig oppgave for SSB i 2020, og arbeidet vil fortsette framover.

Den nye loven gir flere muligheter til å søke om tilgang til data fra SSB. Det er viktig for SSB å møte behovene fra forskningsmiljøene, samt behovene for data hos andre brukere, innenfor rammene av den nye statistikkloven. Det er et mål å utvikle bedre tjenestetilbud for å kunne tilgjengeliggjøre data raskt og forutsigbart. SSB utvikler en ny dataplattform (DAPLA) som skal gi bedre oversikt og kunnskap om SSBs data, og legge til rette for deling på en mer effektiv og hensiktsmessig måte. Det betyr at det skal bli enklere og sikrere å tilgjengeliggjøre data for forskningsformål, samtidig som SSB fortsetter med å utvikle microdata.no for å kunne gi umiddelbar tilgang til store mengder data hvor hensynet til personvern er bygget inn i løsningen. For å lykkes er det nødvendig å tilrettelegge data og ha god kontroll på metadata. Dette er nødvendig for å kunne tilgjengeliggjøre data effektivt, uavhengig av hvilken analyse- og delingstjeneste som velges av brukerne.

Digitalisering og utvikling

Den teknologiske utviklingen legger til rette for økt automatisering og standardisering av SSBs produksjonsprosesser, og gjennom det forbedret

effektivitet, lavere oppgavebyrde for næringsliv og enkeltpersoner, samt økt kvalitet i statistikk og analyser. Økt tilgang på data sammen med bedre verktøy for å behandle og formidle dataene legger et godt grunnlag for å kunne å ta i bruk nye datakilder slik at vi kontinuerlig kan forbedre kvaliteten på våre produkter og tjenester. Men disse mulighetene medfører også nye krav til SSBs IT-infrastruktur, produksjonsprosesser og arbeidsformer. For at SSB skal lykkes med å ta i bruk nye datakilder, er det også viktig å videreutvikle og etablere et godt samarbeid med dataeiere.

Utviklingen av digitale tjenester skjer i raskt tempo, og brukerne forventer stadig raskere og bedre tilpasset tilgjengeliggjøring av data. Samtidig øker konkurransen fra både kommersielle aktører og andre interesser om å produsere og formidle statistikk og analyser. Mange virksomheter legger betydelige ressurser i dette. Økt konkurranse kan gi økt kunnskap og insentiver til utvikling og forbedring. Men konkurrerende beskrivelser av samfunnsutviklingen kan også føre til fragmentering, og i ytterste konsekvens gjøre det vanskeligere å ha et ordskifte basert på felles kunnskap. Dette stiller nye krav til hvordan SSB skal utvikle sine produkter og tjenester. Vi må derfor jobbe systematisk og kontinuerlig for å lage bedre produkter og tjenester, og ta utgangspunkt i kunnskap om samfunnets behov, representert ved ulike målgrupper. Dette vil også kreve godt samarbeid med andre etater og virksomheter.

For å lykkes i arbeidet med å digitalisere og utvikle SSB, er det også viktig at medarbeiderne kontinuerlig får videreutvikle sin kompetanse, og det må legges til rette for god samhandling på tvers av fagområder. SSB vil derfor teste ut nye arbeidsformer som kan bidra til kompetansedeling og mer effektiv oppgaveløsning, blant annet bruk av tverrgående, autonome team hvor ulike fagmiljøer og IT-utviklere jobber sammen for å levere kontinuerlig utvikling og vedlikehold.

Nye statistikkforordninger og økt produktivitet

Gjennom EØS-avtalen deltar Norge i det europeiske statistiksamarbeidet, som legger stadig sterkere føringer på produksjonen av norsk offisiell statistikk gjennom ulike EU-forordninger. Over halvparten av statistikkpubliseringene til SSB er omfattet av slike forordninger, og det vil komme flere nye i løpet av de nærmeste årene. Blant annet vil nye rammeverksforordninger for næringslivsstatistikk og sosialstatistikk stille store krav til omlegging og utvikling av SSBs statistikker. Dette gir både muligheter og utfordringer. De nye forordningene kan blant annet bidra til mer relevant, sammenlignbar og pålitelig statistikk om økonomi og samfunn på nasjonalt, regionalt og europeisk nivå. Men implementering av nye krav og omlegging av statistikkproduksjonen vil også kreve en betydelig ressursinnsats.

SSB står overfor flere nye og store oppgaver og møter økende forventninger fra brukerne. Samtidig møter vi, som andre offentlige etater, krav til lavere driftsutgifter og økt produktivitet. Dette innebærer krevende prioriteringer og høye krav til omstilling og effektivitet. Gjennom å sette retning for hvordan SSB skal gjennomføre nødvendig utvikling, gir SSBs nye strategi et godt grunnlag for videre arbeid slik at vi fortsatt skal levere på samfunnsoppdraget.

6. Årsregnskap

6.1. Ledelseskommentar

Statistisk sentralbyrå (SSB) er et bruttobudsjettet forvaltningsorgan underlagt Finansdepartementet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv og krav fra Finansdepartementet.

Årsregnskapet gir et dekkende bilde av SSBs disponible bevilgninger, og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld. Årsregnskapet inneholder oppstilling av bevilgningsrapportering, artskontorrapportering og oppstilling av virksomhetsregnskapet.

Vurdering av vesentlige forhold

Bevilgningsrapportering

SSBs samlede tildeling på kapittel 1620 er på 924 mill. kroner, en nedgang på 11,1 mill. kroner sammenlignet med 2019. Reduksjon i bevilgning må sees i sammenheng med tilhørende reduksjon i budsjett for oppdragsinntekter på kapittel 4620 post 02.

Koronasituasjonen har medført redusert aktivitet internasjonalt og forsinkelser for flere av SSBs eksterne oppdrag. Budsjettet for oppdragsinntekter på kapittel 4620 post 02 ble derfor redusert med 35,3 mill. kroner per mai 2020, jf. Prop. 117/19-20 i360/19-20. I et normalår forutsettes det at SSBs inntekter fra eksterne oppdrag dekker kostnadene ved å gjennomføre disse. På kort sikt har ikke SSB mulighet til å redusere kostnader tilsvarende et vesentlig og uforutsett inntektstap. For å møte situasjonen ble SSBs inntektsbudsjett på kapittel 1620 post 21 justert ned med 11,8 mill. kroner per 2020.05.12, jf. Prop. 117/19-20 i360/19-20. Det vil si at kostnadene ble redusert med et høyere beløp enn tilhørende inntektsreduksjon.

Sammenlignet med justert budsjett, viser SSBs regnskap en mindreutgift på kapittel 1620 post 21 på 6,3 mill. kroner og 8 mill. kroner høyere inntekter på kapittel 4620 post 02. Reduksjon av budsjettene ble gjort på et tidlig tidspunkt, hvor det fremdeles var stor usikkerhet forbundet med varigheten av de ulike koronarestriksjonene. Omdisponering av ressurser, høyere refusjoner og utsettelse av midlertidige ansettelses som følge av koronasituasjonen, er årsaken til mindreutgiften. Merinntekten skyldes i hovedsak innbetalinger av forskudd, hvor deler av arbeidet skal utføres i 2021.

Artskontorrapportering

Vi har mottatt 238,5 mill. kroner i innbetalinger i 2020. Dette er en økning på 3,9 mill. kroner fra 2019 og skyldes forskuddsinnbetalinger for oppdrag som er påbegynt i 2020 og som fortsetter i 2021. Utbetalinger til drift er på totalt 877,6 mill. kroner, en økning på 1,6 mill. kroner fra 2019.

I 2020 er det utbetalt 659 mill. kroner i lønn og sosiale utgifter, en nedgang på 2,8 mill. kroner fra 2019. Sykefraværet gikk ned i 2020 med tilsvarende

reduksjon i refusjon av sykepenges, mens refusjonen av foreldrepenger og omsorgspenger har økt og reduserer de totale utgiftene. Utbetaling for overtid og reisetid er også vesentlig redusert i 2020.

Reiseutgifter er redusert med 15,1 mill. kroner som følge av redusert internasjonal aktivitet og reiserestriksjonene som ble innført fra mars. Utgifter til lisenser og ekstern datakraft har økte med 15,1 mill. kroner sammenlignet med 2019. Dette er utgifter som varierer fra år til år. I tillegg øker årlige utgifter for drift av Altinn. EØS kontingenten økte med 5,2 mill. kroner til 21,7 mill. kroner.

Utbetaling til drift inneholder også utgifter til utviklingsarbeid i SSB. I 2020 brukte SSB 80,7 mill. kroner på utviklingsarbeid, hvorav 20 mill. kroner er finansiert av øremerket bevilgning. Utgifter for interne og eksterne ressurser til MOD-Sirius utgjør 34,4 mill. kroner.

Investeringer økte med 4,2 mill. kroner og skyldes i hovedsak innkjøp av utstyr til hjemmekontor, som følge av koronasituasjonen.

SSB har søkt om overføring av 43,5 mill. kroner til 2021. Dette er en forutsetning for at SSB skal kunne fortsette arbeidet med modernisering av statistikkproduksjonen og for å kunne levere på oppdrag som ble finansiert i 2020 og som fortsetter inn i 2021.

Virksomhetsregnskapet (SRS)

SSBs inntekter går ned med til sammen 11,7 mill. kroner. Tilskudd fra andre statlige virksomheter er redusert. Dette gjelder spesielt utviklingssamarbeid der det har vært redusert internasjonal aktivitet. Forsinkelser i enkelte andre eksterne oppdrag reduserer også inntektene i 2020.

Lønnskostnader går ned med 7,1 mill. kroner, fra 2019. Reduserte lønnsutgifter gir også lavere lønnsavsetninger. I tillegg gjøres det avsetning for påløpt refusjon og omsorgs- og foreldrepenger i virksomhetsregnskapet.

Kjøp av fremmede tjenester har gått ned med 15 mill. kroner sammenlignet med 2019. En stor andel av nedgangen er knyttet til prosjektet Moderne IT-plattform, som gikk over i ordinær drift i april 2020.

Intern ressursbruk i utviklingsprosjektene våre er kostnadsført med 44,9 mill. kroner. Ssb.no og MOD-Sirius utgjør henholdsvis 15,3 og 11,5 mill. kroner.

Ytterligere forklaringer til mindre avvik i virksomhetsregnskapet finnes for øvrig i notene til resultatregnskapet.

Revisjonsordning

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for SSB. Deres vurdering av regnskapet vil framgå av revisjonsberetningen vi forventer å motta i mai 2021.

Oslo/Kongsvinger 15.mars 2021

Geir Axelsen
administrerende direktør

6.2. Årsregnskap

Prinsippnote til kontantregnskapet

Kontantregnskapet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

SSB er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger SSB står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som SSB har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet SSB har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser SSB står oppført med i statens kapitalregnskap.

SSB har fått unntak fra økonomireglementet – bestemmelsenes pkt. 3.4.3.2 siste. Det innebærer at avgitt belastningsfullmakt er inkludert i oppstillingen av bevilgningsrapporteringen, og vi kan benytte hjelpekolonner. Dette unntaket er gitt av Direktoratet for økonomistyring, med hjemmel i delegert myndighet etter Reglement for økonomistyring i staten, §3 første ledd. Note B skal ha samme innhold som andre statlige virksomheter. Unntaket gjelder for regnskapsåret 2016 til regnskapsåret 2020.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte

belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra SSB. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i Note B til bevilgningsoppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2020

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Post-tekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindreutgift	Poster av andre/avgitte fullmakter	Avvik iht. tildeling
1620	Driftsutgifter	01		A,B	639 824 000	613 735 887	26 088 113		
1620	Spesielle driftsutgifter	21		A,B	248 100 000	241 768 486	6 331 514		
1620	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	45		A,B	36 094 000	33 013 381	3 080 619		
0500	Spesielle driftsutgifter	21		A	0	500 000	0		
1600	Spesielle driftsutgifter	21		A	420 000	420 160	-160		
1633	Nettoordning for mva i staten	01			0	36 189 360			
<i>Sum utgiftsført</i>					<i>924 438 000</i>	<i>925 627 273</i>			
Inntekts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Post-tekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindreutgift		
4620	OPPDRAGSINNTEKTER	02			230 500 000	238 488 092	7 988 092		
4620	TVANGSMULKT	85	Tvangs-mulkt	B	4 500 000	0		4 759 376	-259 376
5309	YMSE	29			0	1 057 100			
5700	ARBEIDSGIVERAVGIFT	72			0	74 751 461			
<i>Sum inntektsført</i>					<i>235 000 000</i>	<i>314 296 654</i>			
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						611 330 619			
Kapitalkontoer									
60077201	Norges Bank KK /innbetalinger					306 168 275			
60077202	Norges Bank KK/utbetalinger					-912 614			
716600	Endring i mellomværende med statskassen					-4 884 129			
<i>Sum rapportert</i>						<i>0</i>			
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)									
Konto	Tekst				2020	2019	Endring		
716600	Mellomværende med statskassen				-42 780 412	-37 896 283	-4 884 129		

Note A Forklaring til samlet tildeling (utgifter)

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
162001	29 959 000	609 865 000	639 824 000
162021		248 100 000	248 100 000
162045	10 194 000	25 900 000	36 094 000
160021		420 000	420 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift (-)/ mindre utgift	Merutgift (-)/ mindre-utgift etter avgitte belastning s- fullmakter	Mer- inntekter / mindre- inntekter (-) iht. mer- inntekts- fullmakt	Fullmakt til å over- skride bevilgning med overtid, reisetid og timelønn for november 2020*	Sum grunnlag for overføring	Maks. over- førbart beløp **	Mulig overfø- bart beløp beregnet av virksomhe- ten
162001		26 088 113	26 088 113		325 536	26 413 649	30 493 250	26 413 649
162021/ 462002	kan overføres	6 331 514	6 331 514	7 988 092	23 884	14 343 490	501 200 000	14 343 490
162045	kan overføres	3 080 619	3 080 619			3 080 619	45 900 000	3 080 619

*DFØ har i 2020 endret prinsipp for utbetaling for overtid, reisetid og timelønn. Virksomheter som er lønnskunder av DFØ for regnskapsåret 2020 har utbetalt overtid for 13 måneder. Berørte virksomheter har fått fullmakt til å overskride bevilgning i 2020 tilsvarende engangseffekten knyttet til omlegging av utbetalingsløsningen i DFØ.

**Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres".

Avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)
462085	-259 376	

Avgitte belastningsfullmakter

Statens innkrevingsentral krever inn tvangsmulkt på vegne av SSB på kapittel 4620 og post 85. Inntektsbudsjettet for 2020 var på 4,5 mill. kroner. Inntekten avregnes direkte mot statskassen og disponeres ikke av SSB.

Mottatt belastningsfullmakt fra Finansdepartementet

SSB har mottatt en belastningsfullmakt fra Finansdepartementet på 0,42 mill. kroner på kapittel 1600 og post 21. Belastningsfullmakten finansierer vårt arbeid med analyser og beregningsoppdrag knyttet til skatt for etterskuddspliktige.

Mottatt belastningsfullmakt fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Fra Kommunal og moderniseringsdepartementet mottok vi belastningsfullmakt på 0,5 mill. kroner på kapittel 5000 post 21 til videre utvikling og drift av indikatorplattformen på ssb.no.

Overføring av ubrukt driftsbevilgning

Etter samtykke fra Finansdepartementet kan SSB overføre ubrukt driftsbevilgning fra et år til det neste.

Stikkordet «kan overføres»

SSBs bevilgning på kapittel 1620 post 21 og 45 er gitt med stikkordet "kan overføres". Ubrukte midler kan overføres dersom beløpet ikke overstiger bevilgningen for de to foregående budsjettårene.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Finansdepartementet har besluttet at SSB kan overskride bevilgning under kapittel 1620 og post 21 mot tilsvarende merinntekter under kapittel 4620 og post 02. For regnskapsåret 2020 har SSB fått disposisjon til å føre utgifter på kapittel 1620 og post 21 som er opptil 23,5 mill. kroner høyere enn inntektene ført på kapittel 4620 og post 02, jf. Prop. 117/19-20 i360/19-20.

Fullmakt til å nettoføre som utgiftsreduksjon

Finansdepartementet har gitt SSB fullmakt til å nettoføre som utgiftsreduksjon under kapittel 1620 og post 01, refusjoner av fellesutgifter og lignende der SSB fremleier lokaler.

Fullmakt til å inngå leieavtaler utover budsjettåret

SSB har fullmakt til å inngå leieavtaler og kjøp av tjenester utover budsjettåret, jf. R-110 Fullmakter i henhold til bevilgningsreglementet.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall SSB har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. SSB har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke rapportert som en inntekt til statsregnskapet og derfor ikke vist som inntekt i artskontorrapporteringen.

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2020

	31.12.2020	31.12.2019
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	103 224 042	110 049 726
Salgs- og leieinnbetalinger	133 770 630	122 365 261
Andre innbetalinger	1 493 420	2 174 881
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>	<i>238 488 092</i>	<i>234 589 867</i>
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	658 963 727	661 753 617
Andre utbetalinger til drift	218 627 626	214 573 022
<i>Sum utbetalinger til drift</i>	<i>877 591 353</i>	<i>876 326 639</i>
Netto rapporterte driftsutgifter	639 103 261	641 736 772
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	496 912	11 835
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>	<i>496 912</i>	<i>11 835</i>
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	12 075 997	7 883 776
Utbetaling av finansutgifter	267 475	68 727
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>	<i>12 343 471</i>	<i>7 952 502</i>
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	11 846 560	7 940 668
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	1 057 100	1 080 657
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	74 751 461	75 160 155
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	36 189 360	30 632 125
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>	<i>-39 619 202</i>	<i>-45 608 687</i>
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	611 330 619	604 068 752

Oversikt over mellomværende med statskassen

	31.12.2020	31.12.2019
Eiendeler og gjeld		
Fordringer	460 836	420 153
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-21 104 265	-22 758 830
Skyldige offentlige avgifter	-14 359 765	-7 438 153
Annen gjeld	-7 777 218	-8 119 453
Sum mellomværende med statskassen	-42 780 412	-37 896 283

Prinsippnote til virksomhetsregnskapet

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet hvor overføring av risiko og kontroll er overført til kjøper. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling. Dette innebærer at inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i takt med at aktivitetene som finansieres av disse inntektene utføres, det vil si i samme periode som kostnadene påløper (motsatt sammenstilling).

Bruttobudsjetterte virksomheter har en forenklet praktisering av prinsippet om motsatt sammenstilling ved at inntekt fra bevilgninger beregnes som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null. Denne endringen i SRS 10 Inntekt fra bevilgninger, tilskudd og overføringer til virksomheten, samt overføringer til og fra staten ble gjeldende fra og med regnskapsåret 2020. Dette har resultert i at tallene per 31.12.2019 i note 7A ikke lenger er sammenlignbare med note 7A i årsrapporten for 2019.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter, kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i samme periode som aktivitetene er gjennomført og ressursene er brukt.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK). SSB resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan.

Leieavtaler

SSB har valgt å benytte forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifiserer alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av SSB. Med varige eiendeler menes eiendeler med utnyttbar levetid på tre år eller mer. Med betydelige eiendeler forstås eiendeler med anskaffelseskost på 30 000 kroner eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på tre år eller mer er balanseført som egne grupper.

Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved endret anvendelse eller utnyttelse, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Egenutvikling av programvare

SSB har valgt å kostnadsføre utgifter ved bruk av egne ansatte til utvikling av programvare, jf. Endringer i de statlige regnskapsstandardene fastsatt per desember 2018. Egenutviklede lisenser før endringen ligger i balansen og avskrives regelmessig.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12. lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av virksomhetens eiendeler og gjeld, og fremgår i regnskapslinjen for avregninger i balanseoppstillingen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i regnskapslinjen avregnet med statskassen.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank. SSB tilføres ikke likvider gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. For bruttobudsjetterte virksomheter nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Resultatregnskap

	Note	31.12.2020	31.12.2019
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	645 461 207	669 825 470
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	102 780 324	94 509 392
Salgs- og leieinntekter	1	128 338 828	148 288 983
Andre driftsinntekter	1	1 541 559	1 886 081
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>878 121 919</i>	<i>914 509 926</i>
Driftskostnader			
Lønnskostnader	2	658 954 781	666 062 899
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	18 951 374	21 484 833
Andre driftskostnader	5	200 450 343	226 900 433
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>878 356 498</i>	<i>914 448 165</i>
Driftsresultat		-234 580	61 761
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	496 912	11 835
Finanskostnader	6	262 332	73 596
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>234 580</i>	<i>-61 761</i>
Resultat av periodens aktiviteter		0	0
Avregninger og disponeringer			
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

Balanse

	Note	31.12.2020	31.12.2019
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	44 967 065	53 295 574
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		<i>44 967 065</i>	<i>53 295 574</i>
II Varige driftsmidler			
Maskiner og transportmidler	4	556 983	1 621 794
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	28 951 617	26 585 434
<i>Sum varige driftsmidler</i>		<i>29 508 599</i>	<i>28 207 228</i>

III Finansielle anleggsmidler			
Sum anleggsmidler		74 475 664	81 502 802
B. Omløpsmidler			
I Beholdning av varer og driftsmateriell			
II Fordringer			
Kundefordringer	8	6 626 225	4 745 479
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	9	12 547 848	13 290 146
Andre fordringer	10	16 919 600	13 798 129
<i>Sum fordringer</i>		36 093 673	31 833 755
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Sum omløpsmidler		36 093 673	31 833 755
Sum eiendeler drift		110 569 337	113 336 556
IV Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer			
Sum eiendeler		110 569 337	113 336 556

Statens kapital og gjeld

	Note	31.12.2020	31.12.2019
C. Statens kapital			
I Virksomhetskapskapital			
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	-79 920 333	-80 524 819
<i>Sum avregninger</i>		-79 920 333	-80 524 819
Sum statens kapital		-79 920 333	-80 524 819
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelseser			
II Annen langsiktig gjeld			
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		4 138 579	17 011 855
Skyldig skattetrekk		21 104 265	22 758 830
Skyldige offentlige avgifter		25 273 353	18 512 365
Avsatte feriepenger		57 240 568	57 136 552
Mottatt forskuddsbetaling	9	40 748 723	32 747 433
Annen kortsiktig gjeld	11	41 984 183	45 694 340
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		190 489 671	193 861 375
Sum gjeld		190 489 671	193 861 375
Sum statens kapital og gjeld		110 569 337	113 336 556

Note 1 Driftsinntekter		
	31.12.2020	31.12.2019
Inntekt fra bevilgninger*		
Inntekt fra bevilgninger	645 461 207	669 825 470
<i>Sum inntekt fra bevilgninger</i>	<i>645 461 207</i>	<i>669 825 470</i>
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	34 456 967	26 224 167
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	44 326 702	59 754 592
Tilskudd fra EU	17 041 745	11 249 286
Andre tilskudd og overføringer	6 954 910	-2 718 653
<i>Sum inntekt fra tilskudd og overføringer</i>	<i>102 780 324</i>	<i>94 509 392</i>
Inntekt fra gebyrer		
<i>Sum inntekt fra gebyrer</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Salgs- og leieinntekter		
Salgsinntekt, avgiftspliktig	125 575 507	147 647 781
Salgsinntekt, avgiftsfri	2 763 321	523 498
Salgsinntekt, unntatt avgiftsplikt	0	418 187
Leieinntekter	0	-300 484
<i>Sum salgs- og leieinntekter</i>	<i>128 338 828</i>	<i>148 288 983</i>
Andre driftsinntekter		
Andre driftsinntekter	1 541 559	1 886 081
<i>Sum andre driftsinntekter</i>	<i>1 541 559</i>	<i>1 886 081</i>
Sum driftsinntekter	878 121 919	914 509 926

*Etter de statlige regnskapsstandardene beregnes inntekt fra bevilgninger for bruttobudsjetterte virksomheter som differansen mellom periodens kostnader og opptjente transaksjonsbaserte inntekter og eventuelle inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten. En konsekvens av dette er at resultat av periodens aktiviteter blir null.

For informasjon om mottatte bevilgninger se oppstilling av bevilgningsrapportering.

Inntekt fra bevilgning er redusert med 24,4 mill. kroner fra 2019. Nedgangen skyldes prinsippendring i SRS10 hvor SSB fra 2020 ikke lenger inntektsfører bevilgning benyttet til investeringer og avsetninger knyttet til anleggsmidler (avskrivninger).

Inntekter fra tilskudd og overføringer og salgs- og leieinntekter reduseres med totalt 11,7 mill. kroner fra 2019. Dette skyldes koronasituasjonen som har medført vesentlig lavere internasjonal aktivitet og en generell nedgang i eksterne oppdrag. Dette gjelder spesielt tilskudd fra andre statlige virksomheter og avgiftspliktig salgsinntekt. Salgsinntekt unntatt avgiftsplikt

omfatter i 2019 inntekter for ESTP-kurs (European Statistical Training Programme), et område som også er påvirket av koronasituasjonen i 2020.

Oppdrag fra EU varierer fra år til år, både antall prosjekter og prosjektenes omfang som SSB mottar tilskudd for. Tilsvarende variasjoner gjelder tilskudd fra Norges forskningsråd og andre tilskudd og overføringer, som i hovedsak er forskningsprosjekter.

Oppdrag som er påbegynt og innbetalt i 2020 og som fortsetter inn i 2021, gir 8 mill. kroner mer i forskuddinnbetalinger sammenlignet med 2019, jf. note 9. Dette påvirker i stor grad avgiftspliktig salgsinntekt samt andre tilskudd og overføringer.

Leieinntekter for fremleie av lokaler ble i 2019 feilført, og skulle vært ført som kostnadsreduksjon. Dette gir avvik mellom 2020 og 2019.

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2020	31.12.2019
Lønn	474 121 943	478 745 275
Feriepenger	59 189 220	56 580 974
Arbeidsgiveravgift	74 646 335	75 483 371
Pensjonskostnader*	61 691 102	61 420 596
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-18 503 089	-15 594 656
Andre ytelser	7 809 271	9 427 339
Sum lønnskostnader	658 954 781	666 062 899

Antall utførte årsverk (eks. intervjuere)	757,7	760
Antall utførte årsverk intervjuere	40,1	39

Lønnskostnader er redusert med totalt 7,1 mill. kroner. Refusjoner har økt fra 2019 til 2020. Dette skyldes økning i foreldrepenger og omsorgspenger som følge av koronapandemien. Refusjon av sykepenger har gått ned på grunn av redusert sykefravær. I tillegg er fratrukket av lønnskostnader tilhørende belastningsfullmakt fra Finansdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet inkludert med 0,9 mill. kroner. Samlet er refusjoner 2,9 mill. kroner høyere enn i 2019, hvorav økning belastningsfullmakter utgjør 0,3 mill. kroner. Omfanget av overtid og reisetid er lavere i 2020, som følge av koronasituasjonen.

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2020 er 12 prosent, og er uendret fra året før.

Flere planlagte ansettelser har blitt forsinket, og dette gir lavere lønnskostnader enn forventet. Andre refusjoner er også høyere og reduserer kostnadene ytterligere.

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	132 104 529	0	132 104 529
Tilgang i året	0	0	0
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0
Anskaffelseskost	132 104 529	0	132 104 529
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	78 808 955	0	78 808 955
Ordinære avskrivninger i året	8 328 508	0	8 328 508
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2020	44 967 065	0	44 967 065

Programvare og lignende rettigheter består av programvare og lisenser på 2,7 mill. kroner og egenutviklet programvare på 42,2 mill. kroner.

Note 4 Varige driftsmidler

	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	10 294 655	97 086 896	107 381 551
Tilgang i året	0	11 923 419	11 923 419
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0
Anskaffelseskost	10 294 655	109 010 315	119 304 970
Akkumulerte nedskrivninger 01.01	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	8 672 861	70 501 462	79 174 323
Ordinære avskrivninger i året	1 064 812	9 558 054	10 622 866
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2020	556 983	28 950 799	29 507 781

Avskrivningssatsen er 3 til 15 år lineært.

Maskiner og transportmidler består i hovedsak av videoutstyr til 0,5 mill. kroner. Tilgang på 11,9 mill. kroner gjelder i stor grad innkjøp av utstyr til hjemmekontor på grunn av koronasituasjonen.

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2020	31.12.2019
Husleie	59 065 520	57 102 353
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	935 663	1 630 844
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	4 686 316	6 362 089
Leie maskiner, inventar og lignende	29 488 746	31 368 362
Mindre utstyrsanskaffelser	4 145 734	2 674 591
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	2 341 203	3 856 706
Kjøp av konsulenttenester	21 889 799	37 521 666
Kjøp av andre fremmede tjenester	25 996 903	21 309 349
Reiser og diett	9 017 725	24 696 473
Øvrige driftskostnader	42 882 735	40 377 999
Sum andre driftskostnader	200 450 343	226 900 433

Husleie og andre kostnader til drift av eiendom og lokaler

Økte husleiekostnader på 2 mill. kroner skyldes generell prisøkning. Lavere strømpriser i 2020 reduserer andre kostnader til drift av eiendom og lokaler. I tillegg hadde SSB en ekstra kostnad knyttet til vedlikehold av datarom i 2019, som gir lavere kostnader for vedlikehold og ombygging av leide lokaler i 2019 enn i 2020.

Leie maskiner, inventar og lignende

Lavere kostnader sammenlignet med 2019 skyldes i hovedsak 1,9 mill. kroner i redusert leie av datautstyr og lisenser som følge av endring i avtaler.

Mindre utstyrsanskaffelser

Innkjøp av PC og tilhørende utstyr er kjøpt inn til bruk på hjemmekontor på grunn av koronasituasjonen.

Kjøp av konsulenttenester og kjøp av andre fremmede tjenester

	31.12.2020	31.12.2019
Konsulenttenester innen økonomi og revisjon	-	2 259 264
Konsulenttenester til utvikling av programvare og IKT-løsninger	21 812 799	33 861 949
Konsulenttenester til organisasjonsutvikling mv..	-	926 465
Konsulenttenester til rekruttering mv.	77 000	297 693
Andre konsulenttenester	-	176 295
Innleie av vikarer	505 820	1 073 150
Kjøp av tjeneste til løpende driftsoppgaver, IKT	673 834	8 807 370
Kjøp av lønns- og regnskapstjenester	806 184	135 779
Kjøp av andre fremmede tjenester	24 011 065	11 293 050
<i>Sum kjøp av konsulent- og andre fremmede tjenester</i>	<i>47 886 701</i>	<i>58 831 015</i>

Konsulenttenester innen økonomi og revisjon må sees i sammenheng med kjøp av lønns- og regnskapstjenester. Kostnadene gjelder i hovedsak midlertidig bruk av ekstern bistand i perioder med flere ledige stillinger.

Konsulenttenester til utvikling av programvare og IKT omfatter hovedsakelig MOD-Sirius i 2020. I 2019 hadde SSB store kostnader knyttet til Moderne IT-plattform. Prosjektet ble avsluttet våren 2020, og dette reduserer kostnadene med 12,1 mill. kroner sammenlignet med året før.

Kostnader til løpende driftsoppgaver, IKT (infrastruktur) og kjøp av fremmede tjenester må også sees i sammenheng. De største prosjektene er Ny

publiseringsløsning ssb.no, Moderne IT-plattform, KLASS og samarbeidsprosjektet Big Insight. Den totale nedgangen på 4,5 mill. kroner fra 2019 relateres i stor grad til IT-driftsrelaterte oppgaver.

Reiser og diett

Reisekostnader er redusert med 15,7 mill. kroner fra 2019 og skyldes mindre reiseaktivitet i 2020 som følge av koronasituasjonen.

Øvrige driftskostnader

EØS kontingenten har økt fra 16,5 mill. kroner i 2019 til 21,7 mill. kroner i 2020. Som følge av reiserestriksjoner er kostnader til møter, seminarer og kurs redusert med 4,7 mill. kroner i 2020 sammenlignet med 2019. Kostnader til drift av Altinn har økt i 2020.

Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler

Gjenværende varighet	Type eiendel			Sum
	Immaterielle eiendeler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	
Varighet inntil 1 år				0
Varighet 1-5 år	28 263 479		1 223 816	29 487 295
Varighet over 5 år		59 065 520		59 065 520
Kostnadsført leiebetalning for perioden	28 263 479	59 065 520	1 223 816	88 552 815

Immaterielle eiendeler inneholder i hovedsak lisenser som brukes i SSBs daglige drift. Avtalene med lisensleverandørene har som regel en varighet på tre år, med mulighet for forlengelse med ett år.

SSBs husleieavtaler har en gjenværende varighet på henholdsvis fire og åtte år for lokalene på Kongsvinger og i Oslo.

I kategorien driftsløsøre mv. ligger det leie av skrivere og kopimaskiner, samt kaffemaskiner, kullsyreflasker og vannmaskiner.

Note 6 Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2020	31.12.2019
Finansinntekter		
Valutagevinst (agio)	496 912	11 835
Sum finansinntekter	496 912	11 835
Finanskostnader		
Rentekostnad	9 385	12 042
Valutatap (disagio)	252 947	61 554
Sum finanskostnader	262 332	73 596

Både valutagevinst (agio) og valutatap (disagio) har økt sammenlignet med 2019. Dette skyldes de store kurssvingningene fra mars og ut året 2020.

Note 7 Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

A) Forklaring til at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen (konguensavvik)

	31.12.2020	31.12.2019	Endring*
Avregnet med statskassen i balansen	-79 920 333	-80 524 819	604 485
Endring i avregnet med statskassen			
<i>Konsernkontoer i Norges Bank</i>			
Konsernkonto utbetaling			-912 614 766
Konsernkonto innbetaling			306 168 275
Netto trekk konsernkonto			-606 446 490
<i>Innbetalinger og utbetalinger som ikke inngår i virksomheten drift (er gjennomstrømningsposter)</i>			
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer			0
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer			0
<i>Bokføringer som ikke går over bankkonto, men direkte mot avregning med statskassen</i>			
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991)			645 461 207
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)			-75 808 561
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)			36 189 360
<i>Andre avstemmingsposter</i>			
Spesifikasjon av andre avstemmingsposter			
Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto			-604 485
Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen			0
Sum endring i avregnet med statskassen *			-604 485

Note 7B Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2020	31.12.2020	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler			
Immaterielle eiendeler	44 967 065		44 967 065
Varige driftsmidler	29 508 599		29 508 599
<i>Sum</i>	<i>74 475 664</i>	<i>0</i>	<i>74 475 664</i>
Finansielle anleggsmidler			
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	0	0	0
Kundefordringer	6 626 225	0	6 626 225
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	12 547 848	0	12 547 848
Andre fordringer	16 919 600	460 836	16 458 764
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0		
Sum	36 093 673	460 836	35 632 837
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-4 138 579	0	-4 138 579
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-21 104 265	-21 104 265	0
Skyldige offentlige avgifter	-25 273 353	-14 359 765	-10 913 589
Avsatte feriepenger	-57 240 568	0	-57 240 568
Mottatt forskuddsbetaling	-40 748 723	0	-40 748 723
Annen kortsiktig gjeld	-41 984 183	-7 777 218	-34 206 965
Sum	-190 489 671	-43 241 248	-147 248 423
Sum	-79 920 333	-42 780 412	-37 139 922

Note 8 Kundefordringer

	31.12.2020	31.12.2019
Kundefordringer til pålydende	6 626 225	4 745 479
Sum kundefordringer	6 626 225	4 745 479

Kundefordringer består av flere fakturaer og saldo på denne kontoen vil variere fra år til år. Fire fakturaer er på til sammen 5,8 mill. kroner.

Note 9 Opptjente, ikke fakturerte inntekter / Mottatt forskuddsbetaling

Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)		
	31.12.2020	31.12.2019
Økonomisk statistikk	6 630 629	5 576 527
Person- og sosialstatistikk	946 035	130 000
Nærings- og miljøstatistikk	189 734	4 656 467
Forskningsavdelingen	1 244 833	1 791 652
Fellesfunksjoner	3 536 617	1 135 500
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	12 547 848	13 290 146

For eksternt finansierte oppdrag der vi har utført arbeid inneværende år og fakturering for dette er avtalt for kommende år, gjøres det avsetning for opptjent inntekt basert på rapportert fullføringsgrad.

Mottatt forskuddsbetaling (gjeld)		
	31.12.2020	31.12.2019
Økonomisk statistikk	-8 528 490	-13 573 962
Person- og sosialstatistikk	-7 575 205	-3 261 889
Nærings- og miljøstatistikk	-3 289 131	-235 000
Forskningsavdelingen	-17 261 257	-14 543 681
Fellesfunksjoner	-4 094 640	-1 132 901
Sum mottatt forskuddsbetaling	-40 748 723	-32 747 433

Mottatt forskuddsbetaling gjelder også ekstern finansierte oppdrag og har økt med 8 mill. kroner i 2020. Dette er i hovedsak forpliktelse til å fullføre oppdrag som er påbegynt og innbetalt i 2020 og arbeidet fortsetter inn i 2021.

Note 10 Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2020	31.12.2019
Reiseforskudd	0	66 787
Personallån	460 836	353 366
Forskuddsbetalte leie	0	60 819
Andre forskuddsbetalte kostnader	14 356 669	11 273 476
Andre fordringer	2 102 095	2 043 682
Sum andre kortsiktige fordringer	16 919 600	13 798 129

Totalt antall personallån øker fra 7 til 10 i 2020. I 2020 ble tre lån innfridd, og det er gitt 6 nye lån.

Andre forskuddsbetalte kostnader består hovedsakelig av periodiseringer av lisenser, reparasjon og vedlikehold av datautstyr og ekstern datakraft. Saldo for 2020 inkluderer faktura for SAS lisenser for perioden desember 2020 til desember 2021 på 4 mill. kroner.

Andre fordringer består i hovedsak av sykepenger, samt omsorgs- og foreldrepenger.

Note 11 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2020	31.12.2019
Skyldig lønn	-976	-23 604
Annen gjeld til ansatte	29 828 391	29 428 161
Påløpte kostnader	2 415 528	7 865 412
Avstemningsdifferanser ved rapportering til statsregnskapet	378 269	0
Annen kortsiktig gjeld	9 362 970	8 424 371
Sum annen kortsiktig gjeld	41 984 183	45 694 340

Annen gjeld til ansatte består av avsetning for fleksitid, overtid og reisetid til avspasering og skyldig påløpt lønn.

Påløpte kostnader består hovedsakelig av avsetninger for konsulenttenester til utvikling av programvare og IKT, tjenester til løpende driftsoppgaver og andre fremmede tjenester. Se årsak til redusert avsetning i note 10 og sammenhengen mellom andre forskuddsbetalte kostnader.

Annen kortsiktig gjeld består i hovedsak av en innbetaling på 8,5 mill. kroner fra Norad i 2019, som skulle dekke utgifter for deltakerne i prosjektet i 2020. Grunnet koronasituasjonen er prosjektet forsinket og midlene overføres til 2021.

Årsrapport 2020

Rådet for Statistisk sentralbyrå

3. mars 2021

Innhold

1.	Bakgrunn	3
2.	Rådets rolle i 2020.....	4
3.	Rådets saksbehandling.....	5
4.	Rådets vurderinger.....	6
4.1.	Implementering av ny statistikklov	6
4.2.	Forslag til nasjonalt program for offisiell statistikk.....	6
4.3.	Ny strategi (og delstrategi for forskning og analyse).....	7
4.4.	Operasjonalisering av strategien (langtidsplan 2021 – 2023).....	7
4.5.	SSBs forskningsvirksomhet og tilpasning til nye retningslinjer for forsknings- og analysevirksomhet i SSB.....	7
4.6.	Rutiner for tilgang til mikrodata for forskning	8
4.7.	Retningslinjer for tilgang til data fra SSB	8
4.8.	Arbeid med personvern og pseudonymisering av personidentifiserende informasjon	8
4.9.	Arbeid med internrevisjon	9
4.10.	Bruk av opplysningsplikt	9
4.11.	Budsjett 2021 og satsingsforslag 2022.....	9
5.	Samlet vurdering av SSBs virksomhet	10

1. Bakgrunn

Rådet for Statistisk sentralbyrå oppnevnes av Kongen i statsråd i henhold til statistikkloven § 19. Rådet skal være bredt sammensatt og uavhengig, og bidra til at de oppgavene som tillegges SSB utføres på en best mulig måte. Rådet skal bistå administrerende direktør i statistikkfaglige spørsmål og i spørsmål om forskning og analyse. Rådgivingen skal fortrinnsvis være på strategisk nivå. Rådet har følgende oppgaver:

- a. Rådet skal gi råd i enhver sak det blir forelagt av administrerende direktør.
- b. Rådet kan gi råd til administrerende direktør eller Finansdepartementet etter eget tiltak.
- c. Rådet kan bistå departementet i arbeid med eksterne evalueringer av SSB. Finansdepartementet kan også be Rådet om råd i andre saker.
- d. Departementet skal be om Rådets synspunkter om krav til ny administrerende direktør før stillingen utlyses.

Rådet for Statistisk sentralbyrå

Rådet har sju medlemmer. Det ble oppnevnt 31. januar 2020 for perioden 2020 til 2023 og har følgende sammensetning:

- Stabsdirektør Birger Vikøren, Oslo (leder)
- Professor Claire Armstrong, Tromsø
- Professor Grete Brochmann, Oslo
- Fagdirektør Marta Ebbing, Bergen
- Tidl. administrerende direktør Jørgen Elmeskov, Danmark
- Konserndirektør Astrid Undheim, Trondheim
- Stabssjef Helge Veum, Ålesund

2. Rådets rolle i 2020

Rådet vurderer SSBs virksomhet i lys av den aktuelle situasjonen og spesielle utfordringer som SSB har stått overfor i 2020. Sentrale temaer som har preget virksomheten er innføring av ny statistikklov, utvikling av nasjonalt statistikkprogram, utarbeiding av ny strategi for SSB og konsekvenser av koronapandemien.

Statistikkloven ble vedtatt i juni 2019, og loven i sin helhet trådte i kraft fra 1. januar 2021. SSB har i 2020 gjennomført prosesser for å gjøre tilpasninger til den nye statistikkloven. En viktig oppgave har vært utarbeidelsen av forslag til nasjonalt statistikkprogram. Forslaget ble fremmet etter omfattende prosesser internt i SSB, med brukere og interessenter og etter samråd med Utvalget for offisiell statistikk. Rådet har drøftet forslag til statistikkprogram og gitt flere innspill, herunder om behovet for prioriteringer innenfor offisiell statistikk, viktigheten av at statistikkene utvikles over tid og vektlegging av brukernes behov. Statistikkprogrammet ble vedtatt av Kongen i statsråd i desember 2020 og gjelder for årene 2021 – 2023.

SSB er gitt ansvaret for å samordne all utvikling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk i Norge og skal i den forbindelse utarbeide en årlig offentlig rapport til Finansdepartementet om kvaliteten på offisiell statistikk. Arbeidet med å lage et system for oppfølging av kvalitet i det norske statistikksystemet er påbegynt og videreføres i 2021. Rådet har understreket at dette er en viktig og ressurskrevende oppgave for SSB. Rådet har derfor lagt vekt på at det er nødvendig med en effektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser i SSB og hos andre statistikkprodusenter. Det kan likevel tenkes at prioritering av ressurser til kvalitetssikring av offisiell statistikk vil innebære at andre oppgaver i SSB må nedprioriteres.

Statistikkloven inneholder flere bestemmelser om tilgang til data fra SSB. SSB har bistått Finansdepartementet i arbeidet med forskrift om tilgang til opplysninger for statistiske resultater og analyser, og utarbeidet retningslinjer som utfyller forskriften. Rådet har vært opptatt av at SSB forenkler tilgangen til data for eksterne forskere, sikrer likebehandlingen mellom SSBs forskere og eksterne forskere og samtidig holder fokus på datasikkerhet.

Statistikkloven med forarbeider slår fast at forsknings- og analysevirksomhet rettet mot regjeringen, sentralforvaltningen, Stortinget og partene i arbeidslivet inngår i SSBs samfunnsoppdrag. SSBs forskning og analyse skal formidles til allmennheten. Finansdepartementet ga nye retningslinjer for denne virksomheten, som trådte i kraft 1. januar 2020. SSB har arbeidet med tilpasning til de nye retningslinjene gjennom flere prosesser og tiltak. Rådet har vært positiv til de endringer SSB gjør innenfor forsknings- og analysevirksomheten. Rådet har vært særlig opptatt av hvordan forsknings- og analysearbeidet kvalitetssikres.

SSB har gjennomført en mål- og strategiprosess i 2020 for å oppfylle nye krav og rammebetingelser som følger av statistikkloven. Rådet ser det som viktig at SSBs strategi og langtidsplan peker ut tydelig retning for videreutvikling av statistikk, forskning og analyse, ivaretar brukerperspektiv og følger opp samfunnsendringer. For å understøtte dette må SSB modernisere statistikkproduksjonen ved å ta i bruk nye metoder for datafangst, prosessering og publisering av statistikk. Styrket samarbeid med andre etater vil kunne gi synergier. Det er viktig å fortsette arbeidet med effektivisering for å kunne finansiere flere satsinger.

Teknologi- og samfunnsutvikling de siste tiårene har gitt en sterk vekst i mengden strukturerte data. Det gir nye muligheter for statistikk, forskning og analyser, både fra nasjonale statistikkbyråer og andre offentlige og private aktører. Rådet er opptatt av at SSB må ha tilgang til og ta i bruk nye datakilder for å utvikle statistikkene. Det norske statistikksystemet er i stor grad basert på

opplysninger fra administrative datasystemer eller registre. SSB bruker mer enn 100 slike registre fra 28 offentlige virksomheter. Gjenbruk av data fra registre bidrar til å redusere oppgavebyrden. SSB skal ivareta sitt samfunnsoppdrag og sikre kvalitet i behandlingen av data, med upartiskhet, bruk av anerkjente metoder og god formidling. Rådet vil følge opp hvordan SSB balanserer ulike hensyn og videreutvikler statistikk med nye kilder og metoder.

Koronapandemien har preget 2020, også SSBs virksomhet. SSB har i 2020 utarbeidet noen nye statistikker og tatt i bruk flere korttidsindikatorer for å gi relevant og aktuell informasjon om samfunnsutviklingen under pandemien og tiltakene mot den. Situasjonen har ikke medført vesentlige forsinkelser i SSBs produksjon. Det har vært noen forsinkelser i datainngang som følge av situasjonsbetingede beslutninger i Stortinget om utsatte rapporteringsfrister. Det vil innebære at enkelte statistikker vil få forsinket publisering i 2021. Etter nedstengingen av Norge i mars 2020 har de aller fleste medarbeiderne i SSB hatt hjemmekontor, med unntak av en periode etter sommeren da smittesituasjonen var bedre. SSB har gjennomført flere medarbeiderundersøkelser under pandemien og funnet at medarbeiderne har tilpasset seg situasjonen med hjemmekontor og mye digital samhandling. Det ble registrert økt slitasje utover året, og mange savner å være til stede på kontoret for å lettere kunne diskutere og ha en bedre samhandling. Sykefraværet har vært lavt i 2020. Rådet mener at SSB har håndtert koronasituasjonen på en god måte som har minimert konsekvensene for virksomheten. Rådet har vært imponert over hvordan SSBs medarbeidere har klart å levere høy kvalitet på statistikk, forskning og analyse, samt å videreutvikle arbeidet under krevende forhold.

3. Rådets saksbehandling

Rådet har hatt fire møter, 20. februar, 16. april, 16. september og 19. november 2020. Det første var et fysisk møte i SSBs lokaler i Akersveien 26, mens de øvrige måtte holdes som digitale møter som følge av koronasituasjonen. Det har fungert greit, selv om Rådet har savnet flere fysiske møtepunkter for å bli bedre kjent i det første virkeåret.

På det første møtet orienterte administrerende direktør generelt om SSBs virksomhet. Rådet møtte representanter for SSBs administrasjon og de ansatte. Videre drøftet man hva som ville være hensiktsmessig arbeidsform og hvilke momenter som var viktige for Rådets vurdering av SSBs virksomhet, herunder hvordan virksomheten løser sitt samfunnsoppdrag.

Rådet har i 2020 drøftet saker som administrerende direktør har lagt fram på aktuelle tidspunkter underveis i SSBs saksbehandling. Rådet har også på eget initiativ bedt om informasjon om enkelte saker og om å bli holdt løpende orientert om aktuelle temaer. I de tre siste møtene har Rådet fått orientering om konsekvenser for SSB av koronapandemien og andre saker som har påvirket den løpende virksomheten.

Et viktig anliggende for Rådet er å støtte opp under SSBs faglige uavhengighet. Rådet har vært opptatt av å ha en helhetlig tenkning omkring SSBs virksomhet. Det ble utarbeidet et årshjul over saker som skal behandles av Rådet, og som gir grunnlag for å fase inn andre saker.

Rådet har brukt det første året til å sette seg inn i SSBs virksomhet. Dette arbeidet har vært omfattende siden SSBs oppgaver spenner vidt, og det har pågått mange viktige prosesser i SSB i 2020. Rådet har hele veien fått god informasjon fra SSBs administrasjon. Rådets synspunkter og anbefalinger har på en konstruktiv måte blitt fulgt opp av administrasjonen, og det er ingen gjenværende anbefalinger som ikke er fulgt opp.

Rådet vil i 2021 fortsette prosessen med å få større innsikt i ulike deler av virksomheten, for å få enda bedre grunnlag for å vurdere hvordan SSB løser sitt samfunnsoppdrag.

Den samlede vurderingen av SSBs virksomhet i kapittel 5 er basert på enkeltsakene som Rådet har behandlet i 2020 supplert med gjennomgang av virksomheten slik den framkommer i SSBs årsrapport for 2020.

4. Rådets vurderinger

Hovedtemaer for Rådet i 2020

Ny statistikklov

Nasjonalt statistikkprogram

Ny strategi for SSB

Tilgang til data fra SSB

SSBs forsknings- og analysevirksomhet

Internkontroll og informasjonssikkerhet

Bruk av opplysningsplikt

Koronasituasjonen

4.1. Implementering av ny statistikklov

Ny statistikklov ble vedtatt av Stortinget 21. juni 2019. § 6 annet ledd om opprettelse av utvalget for offisiell statistikk og tredje ledd om utarbeiding av forslag til nasjonalt statistikkprogram trådte i kraft 1. november 2019. § 19 om Rådet for SSB trådte i kraft 1. januar 2020. Loven trådte i kraft i sin helhet 1. januar 2021. Implementering av ny statistikklov har preget SSBs virksomhet i 2020. Rådet har vært involvert i dette arbeidet, jf. kapitlene 4.2, 4.3, 4.5, 4.7 og 4.10 nedenfor.

4.2. Forslag til nasjonalt program for offisiell statistikk

Ifølge statistikkloven § 4 skal det utarbeides flerårig nasjonalt program for offisiell statistikk. SSB utarbeidet i 2020 forslag til statistikkprogram for perioden 2021 – 2023, etter samråd med Utvalget for offisiell statistikk. Rådet ble forelagt utkast til program på møtet 16. april 2020. Videre fikk Rådets medlemmer tilsendt et oppdatert utkast i e-post 14. mai, med mulighet for å gi kommentarer før SSB sendte forslag til statistikkprogram til Finansdepartementet 29. mai 2020. Programmet ble vedtatt av Kongen i statsråd 18. desember 2020.

Rådet var opptatt av at premissene for prioriteringer i statistikkprogrammet ble tydeliggjort. Det gjaldt blant annet at programmet for 2021 – 2023 er basert på en kartlegging av offisiell statistikk i hovedsak innenfor det som produseres av medlemmene i Utvalget for offisiell statistikk, og at programmet ikke kan utløse behov for særskilte bevilgninger. Rådet la vekt på at programmet må sikre lik tilgang for alle brukere av offisiell statistikk, bruk av konsistente klassifikasjoner og definisjoner på tvers av produsentene, og at kvalitetsstandardene for offisiell statistikk overholdes. Rådet mente det er bra at programmet åpner for utvikling av mer og ny statistikk innenfor de ulike områdene og ønsket omtale av utvikling på flere statistikkområder, blant annet klimarelatert statistikk og helsestatistikk. Videre var Rådet opptatt av rammebetingelsene for å produsere statistikk de neste årene og hvilke kriterier som blir brukt for å avgrense programmet.

4.3. Ny strategi (og delstrategi for forskning og analyse)

SSB har i 2020 utarbeidet ny strategi, blant annet på bakgrunn av nye krav og rammebetingelser i den nye statistikkloven. Rådet ble forelagt utkast til ny strategi, herunder delstrategi for forskning og analyse, i møtet 16. april 2020. Endelig versjon ble behandlet av Finansdepartementet i juni 2020. Strategien inneholder tre hovedmål:

- SSB skal være den fremste leverandøren av fakta om norske samfunnsforhold
- SSB skal sikre samarbeid, helhet og kvalitet i det norske statistikksystemet
- SSB skal samle inn, bruke og dele data til beste for samfunnet

Under hvert hovedmål er det definert delmål. Videre har SSB pekt ut fem satsingsområder for perioden 2021 – 2023.

Rådet støttet utarbeidelse av ny strategi som gir tydelig retning for videreutvikling av statistikk og forskning i SSB, ut fra brukerperspektiv og i lys av store samfunnsendringer. Rådet la vekt på at strategien skal være retningsgivende for prioriteringer og gi hjelp til styring av virksomheten; videre at den bør være konkret på hva man vil oppnå og angi spesifikke satsingsområder knyttet til målene. Se kapittel 4.4 om operasjonalisering av strategien.

Rådet pekte på at delstrategien for forskning bør være godt integrert i SSBs overordnede strategi slik at den dekker statistikkproduksjon, metodeutvikling, forskning og analyse på en helhetlig måte.

4.4. Operasjonalisering av strategien (langtidsplan 2021 – 2023)

SSB har arbeidet med operasjonalisering av strategien gjennom en langtidsplan for de nærmeste tre årene. Siktemålet med en treårig plan er å ha et tilstrekkelig og samtidig langsiktig og forutsigbart styringsperspektiv. SSB planlegger særskilte tiltak for de tre delmålene som anses å ha størst gap mellom nåsituasjon og ønsket tilstand. Førstekast til langtidsplan ble presentert for Rådet i møtet 19. november 2020. Rådet fikk endelig plan til orientering i første møte i 2021. Rådet vil videre bli bedt om å vurdere planen i forbindelse med at den skal oppdateres første gang forsommeren 2021.

Rådet støttet utarbeidelsen av et styringsdokument med et treårig tidsperspektiv. Rådet pekte på at det er viktig å vise sammenhengen mellom satsingsområdene i strategien og tiltakene i langtidsplanen. Rådet anbefalte å ha tiltak både for delmålene med størst gap mellom nåsituasjon og ønsket tilstand, der SSB vil sette inn ekstra innsats, og for øvrige delmål. Tilliten til SSBs faglige uavhengighet er høy, og Rådet pekte på behovet for tiltak for å bevare det høye nivået. Rådet var også opptatt av helhetlige tiltak for utvikling av digital kompetanse hos ledere og medarbeidere. Rådet understreket generelt viktigheten av digitalisering og modernisering av statistikkproduksjonen. Rådet ønsket tydelige tiltak for videreutvikling av systemet for risikostyring og internkontroll.

Langtidsplanen inneholder indikatorer som skal vise om SSB når målene, og Rådet anbefalte å fokusere på indikatorer som påvirkes av SSBs aktivitet og i mindre grad indikatorer som i hovedsak styres av eksterne faktorer. Rådet ønsket at langtidsbudsjettet tydelig viser at forventede rammekutt fordeler seg likt på fagavdelinger og støttefunksjoner. Videre pekte Rådet på at det er viktig å synliggjøre hvilke konsekvenser budsjettkutt har for SSBs virksomhet over tid.

Målene i SSBs gjeldende strategi har ikke en fast tidshorison, mens langtidsplanen gjelder for årene 2021 – 2023 og skal oppdateres årlig. Rådet anbefalte SSB å avklare hvordan oppdateringer av de to dokumentene skal koordineres.

4.5. SSBs forskningsvirksomhet og tilpasning til nye retningslinjer for forsknings- og analysevirksomhet i SSB

SSB har gjennom 2020 arbeidet med å etablere ny delstrategi for forskning og analyse og tilpasse forskningsvirksomheten til nye retningslinjer fra Finansdepartementet. Arbeidet omfattet

reorganisering av Forskningsavdelingen, nye lønnspolitiske retningslinjer for forskere i SSB, nye retningslinjer for bruk av bistillinger/andre typer kontrakter for samarbeid med eksterne forskere på eksterntfinansierte prosjekter, samt nye retningslinjer for oppdragsfinansiert forskning. Rådet ble presentert for status på de ulike punktene på møtet 19. november 2020.

Rådet støttet planen for tilpasning til nye retningslinjer for forsknings- og analysevirksomheten og arbeidet med å sikre at Forskningsavdelingen har en hensiktsmessig organisering og innretning. Det er viktig å ha systemer for å kvalitetssikre arbeidet i Forskningsavdelingen. Videre anbefalte Rådet at oppfølging av samhandlingen mellom Forskningsavdelingen og statistikkavdelingene blir en eksplisitt del av planen.

4.6. Rutiner for tilgang til mikrodata for forskning

Flere brukere har uttrykt at SSBs tjeneste for tilgang til mikrodata har vært lite forutsigbar, blant annet med hensyn til saksbehandlingstid og pris. SSB har gjennomført en kvalitetsgjennomgang for å kartlegge mulighetene for videreutvikling og forbedring av tjenesten på kort sikt. Rådet ble på møtet 16. september 2020 presentert for resultatene av gjennomgangen og tiltakslisten for oppfølging. Det ble samtidig orientert om at SSB arbeider med videreutvikling av microdata.no gjennom microdata2-prosjektet, hvor blant annet tilrettelegging for eksport av data til allerede eksisterende sikre analyserom (fjernaksessløsninger) er et viktig mål.

Rådet pekte på viktigheten av tilgjengeliggjøring av data til eksterne forskere og støttet det systematiske arbeidet med å forbedre tjenesten for tilgang til mikrodata. Man var positiv til de kortsiktige tiltakene, men anbefalte også å gi høy prioritet til etablering av fjernaksessløsninger. Rådets syn var at dagens praksis med «utlån av mikrodata» ikke er bærekraftig, og bør erstattes ved at det utvikles løsninger som har lavere risiko og gir raskere tilgang til data. Rådet var særlig opptatt av situasjonen for forskere utenfor SSB og løsninger for å koble datasett fra SSB og andre. Videre anbefalte Rådet at SSB lager gode brukerveiledninger, for eksempel gjennom videoer og webinarer.

4.7. Retningslinjer for tilgang til data fra SSB

Den nye statistikkloven inneholder flere bestemmelser om tilgang til data fra SSB. Finansdepartementet har gitt forskrift til statistikkloven § 14 om tilgang til opplysninger for statistiske resultater og analyser. SSB har bistått departementet og utarbeidet retningslinjer som utfyller forskriften. Rådet ble forelagt forslag til retningslinjer på møtet 19. november 2020. Retningslinjene vil bli justert etter som praksis og teknologiske muligheter utvikler seg. Prosjekter/institusjoner som får tilgang til data har selv ansvar for at dataene behandles i henhold til vilkårene.

Rådet støttet utarbeidelsen av retningslinjer som klargjør vilkårene og gjør det enklere å få tilgang til opplysninger for statistiske resultater, forskning og analyser. Rådet poengterte behovet for å sikre likebehandling mellom SSBs forskere og eksterne forskere. Videre anbefalte Rådet at det utarbeides lett tilgjengelig informasjon om retningslinjene på ssb.no.

4.8. Arbeid med personvern og pseudonymisering av personidentifiserende informasjon

SSB gjennomfører prosjektet «Pseudonymisering av personidentifiserende informasjon i SSBs statistikkprogram» (PAPIS) som skal sikre at SSB etterlever personopplysningsloven og regelverk for internkontroll. Hovedmålsettingen er at alle i SSB som har tjenstlig behov for tilgang til persondata skal arbeide med pseudonymiserte personopplysninger. Rådet ble presentert for status i prosjektet på møtet 16. september 2020.

Rådet støttet arbeidet med pseudonymisering av personidentifiserende informasjon og vil følge opp prosjektet videre.

4.9. Arbeid med internrevisjon

I følge Økonomireglementet i Staten og rundskriv R-117 av 20. mai 2015, skal SSB vurdere behovet for internrevisjon minimum hvert fjerde år. Førrige vurdering ble gjort i april 2016. SSB har i 2020 vurdert tre mulige modeller for internrevisjon i henhold til DFØs veileder: 1) etablere en egen internrevisjonsenhet, 2) kjøpe internrevisjonstjenester eksternt eller 3) ivareta behovet gjennom etatens eksisterende styrings- og kontrollsystem. Rådet ble presentert for status i arbeidet på møtet 16. september og forelagt SSBs vurdering på møtet 19. november 2020. SSBs konklusjon var at etablering av en internrevisjon (egen enhet) ikke synes å være et verktøy som passer utfordringene i virksomheten. SSB foreslo å fortsette arbeidet med å styrke internkontrollsystemet og kjøpe eksterne IT-revisjonstjenester når styringssystem for informasjonssikkerhet er implementert.

Rådet støttet konklusjonen om ikke å etablere en egen enhet for internrevisjon nå. Rådet var opptatt av at et godt internkontrollsystem må bygges innenfra. Rådet anbefalte derfor at SSB prioriterer å fortsette styrkingen av systemet for og ressurser til risikostyring og internkontroll, og at vurderingene om internrevisjon sendes Finansdepartementet. Videre mente Rådet at det er særlig viktig for SSB å styrke internkontroll og risikostyring innenfor informasjonssikkerhet og IT. Rådet ba SSB vurdere å bli sertifisert etter informasjonssikkerhetsstandard ISO 27001.

4.10. Bruk av opplysningsplikt

Den nye statistikklovens bestemmelser om opplysningsplikt trådte i kraft 1. januar 2021. På møtet 19. november 2020 ble Rådet orientert om regelverket for opplysningsplikt, om datainnsamling i SSB generelt og om viktige hendelser og saker i 2020. For opplysningspliktige undersøkelser fra SSB rettet mot næringslivet var tidsbruken beregnet til totalt 69 årsverk i 2020, dvs. innenfor resultatkravet fra Finansdepartementet om mindre enn 73 årsverk.

Ny statistikklov tydeliggjør og forsterker de lovmessige rammene og medfører noen prosessendringer for SSBs bruk av opplysningsplikt. Det er krav om å gjøre kost-/nyttevurderinger før beslutninger om opplysningsplikt.

Rådet var opptatt av at SSB framover gir offentligheten god informasjon om begrunnelser for å vedta opplysningsplikt og om hvordan man behandler personopplysninger. Åpenhet om hvilke data SSB behandler er nødvendig for å beholde tillit hos allmennheten. Videre la Rådet vekt på at SSB må ha tilgang til nye datakilder for å gi statistikken bedre kvalitet og holde seg relevant framover. Bruk av nye datakilder må baseres på kost-/nyttevurderinger, og negative konsekvenser må minimeres. Et konkret eksempel som Rådet trakk fram var en sak om betalingstransaksjoner (som ble behandlet av SSB og Finansdepartementet i 2020 etter gammel statistikklov). Rådet anbefalte at SSB vurderer om det i spesifikke tilfeller er tilstrekkelig med alternativer til mikrodata, som aggregerte data eller algoritmer.

Rådet var opptatt av at det skal konsulteres ved sentrale beslutninger om å benytte opplysningsplikt (jf. Prop. 72 LS (2018-19)). Rådet ba om at SSB legger fram saker med strategiske implikasjoner, både enkeltsaker og generelle prosesser.

4.11. Budsjett 2021 og satsingsforslag 2022

Rådet ble presentert for mulige forslag til satsinger for 2022 på møtet 16. september 2020 og orientert om budsjettprosessen for 2021, basert på tildelingen i statsbudsjettet, på møtet 19. november 2020.

Rådet støttet behovet for satsing på IT-modernisering. Rådet anbefalte at SSB fortsetter arbeidet med effektivisering for å kunne finansiere flere satsinger. Videre mente Rådet at det er viktig å få til samarbeid med andre etater som kan gi synergier.

Rådet merket seg at SSB har stramme økonomiske rammer og pekte på at SSB fortsatt må gjennomføre omprioriteringer og effektivisering. Rådet tok gjennomgangen av budsjettprosessen til orientering.

5. Samlet vurdering av SSBs virksomhet

Rådet vurderer at SSB har levert resultater innenfor statistikk, forskning og analyser i tråd med de forventninger og krav som følger av statistikkloven og Finansdepartementets tildelingsbrev, samt at SSB har tatt viktige skritt for å utvikle virksomheten videre. Videre har SSB møtt utfordringene som oppsto med koronapandemien på en god måte og gjennomført produksjonen så tett opp til opprinnelige planer som mulig. SSB har også publisert nye eller hyppigere statistikker som bidro til økt innsikt for myndigheter og allmennheten under pandemien. Gjennom prosessen med ny strategi og tilhørende langtidsplan har SSB økt bevisstheten om framtidige utfordringer og lagt grunnlaget for viktige veivalg de nærmeste årene.